Пралётарыі ўсіх краёў, злучайцеся!

Кошт нумару—3 кап.

САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ

ОРГАН ЦЭНТРАЛЬНАГА ВЫКАНАЎЧАГА КАМІТЭТУ САВЕТАЎ БССР.

НАДПІСНАЯ ПЛАТА: На 1 месяц — — 70 к. « 3 « — — 2 р. « 6 « — — 4 » На 1 год — — 7 » Зьмена адрасу—10 кап.

ПЛАТА ЗА АБВЕСТКІ: За радок нонпарэлі пасьля тэксту — — — 50 кап. За радок нонпарэлі насярод тэксту — — 1 руб. За радок нонпарэлі перад тэкстам — — 1 р. 50 к. Сьмешныя—на 50 проц. даражэй. Звыш тарыфу бярэцца 10 проц. падатку.

ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫІ: за 1 дакумант—60 кап., за кожны дадатковы—30 кап. Беспрац. і чырвонаармейцы за 1 дакумант—15 кап., за кожны дадатковы—5 кап. Публікацыі ЗАГС'у—5 руб.

Падпіска прымаецца ў Контрагэнцтве Друку, ва ўсіх аддзяленьнях Бел. Дзярж. Выдавецтва і ва ўсіх паштова-тэлеграфных канторах.

Абвесткі прымаюцца канторай газэты: Менск, Савецкая, 63. Тэл. № 478

АДРАС РЭДАКЦЫІ—Менск, Савецкая, 63. Тэл. № 478. Тэл. рэдактара—769.

7-ы год выданьня. Штодзённая газэта № 88 (1683) Нядзеля, 18-га красавіка 1926 г.

Абавязак кожнага грамадзяніна прымаць удзел у перавыбарах гарадзкога савету! Усе на перавыбары!

ЦКК і рэжым эканоміі.

Шмат увагі аддаў плевум ЦКК лёзунгу самае строгае эканоміі, які зараз абвясьціла кампартыя. Рэжым эканоміі—гэта задача ня толькі дню. Гэта задача на доўгі час. Моцнасьць саюзу рабочых і сялян—гэтае асновы савецкае дзяржавы і сацыялістычнага будаўніцтва, патрабуе таннага дзяржаўнага кіраўніцтва і больш танных прамысловых тавараў. Толькі ў тым выпадку, калі рабочая кляса здолее на справе праканаць сялянства, што пралетарскае кіраўніцтва дзяржаваю таньней каштуе, што савецкая прамысловасьць можа даць і дае больш танныя вырабы, чым буржуазная прамысловасьць,—толькі тады за рабочаю клясаю будзе забясьпечана поўнае давер'е шырокіх мас сялянства і іх чынны ўдзел у будаўніцтве сацыялізму.

Вось дзеля чаго ва ўсіх галінах кіраўніцтва савецкаю дзяржаваю, ва ўсіх галінах нашае прамысловасьці і сельскае гаспадаркі неабходна самая строгая эканомія.

Сучаснае становішча нашае народнае гаспадаркі характарызуецца тым, што разьвіцьцё прамысловасьці не пасьпявае за разьвіцьцём сельскае гаспадаркі. Пакупчая здольнасьць сялянства павялічаецца. Наша прамысловасьць, не зважаючы на свой вялізарны рост, ня можа здаволіць усяго сялянскага попыту. Савецкая прамысловасьць амаль цалкам скарыстала абсталяваньне, якое дасталося ёй ад буржуазіі. Далейшае разгортваньне прамысловасьці магчыма толькі за кошт пабудовы новых, а таксама пераабсталяваньня старых фабрык і заводаў. А на гэта патрэбны сродкі. Заграніцаю нам цяжка атрымаць пазыку. Мы павінны мець свае ўласныя сродкі. Мы павінны іх паступова зьбіраць. І зноў паўстае задача—кожную капейку ашчадна траціць. Тав. Ленін сказаў: ...„праз вялізарную і вялізарную эканомію ў нашай гаспадарцы магчыма дасягнуць таго, каб усякае, самае малое зьберажэньне захаваць для разьвіцьця нашае буйнае машыннае індустрыі».

Гэта магчыма, гэтага мы павінны дасягнуць, гэтага дасягнуць дапаможа нам Цэнтральная Кантрольная Камісія і ўсе яе органы на мясцох. У гэтым яна бачыць адну з асноўных сваіх задач.

Навучыць наш дзяржаўны апарат працаваць так, каб з самаю меншаю тратаю сіл і сродкаў дасягнуць самых большых вынікаў, рацыяналізаваць увесь апарат кіраўніцтва—гэта адна з галін працы ЦКК.

Поруч з гэтым стаіць задача праверкі працы нашых органаў і ўстаноў. Факты паказваюць, што дзяржаўныя сродкі часта трацяцца зусім без карысьці і там, дзе гэтага менш за ўсё можна было чакаць.

Гэткіх непатрэбных трат грошай і сіл ёсьць даволі многа. Выкрыць іх і спыніць бескарысную трату сродкаў—вось другая задача нашых кантрольных устаноў.

Апрочназіраньня і праверкі дзяржаўнага апарату, кантрольныя камісіі шмат увагі павінны аддаць вывучэньню ўнутрыпартыйнага жыцьця.

Кампартыя кіруе і рабочым клясам і сялянствам. Як на мясцох ажыцьцяўляецца гэта кіраўніцтва? Гэта пытаньне вялізарнае важнасьці. У дакладзе аб ходзе праверкі вясковых ячэек падавалася даволі фактаў, якія сьведчаць аб благой якасьці гэтага кіраўніцтва. Паляпшаць якасьць нашых партыйных кадраў, дапамагаць іх умацаваньню і эдзінству, правяраць, як ажыцьцяўляюцца пастановы і дырэктывы партыі на мясцох—вось задача, якую намеціла да выкананьня ЦКК у галіне партыйнае працы.

Міжнароднае становішча СССР.

Водгукі на ноту Чычэрына.

СССР НЕ ПАГРАЖАЕ НІКОМУ.

НЬЮ-ЁРК. Газэта правага крыла амэрыканскае дэмакратычнае партыі «Нью-Ёрк-Таймс» так піша наконт ноты тав. Чычэрына сэкратару Лігу Нацый: «Нота Чычэрына, якая адхіляе запросіны СССР на канфэрэнцыю аб разброеньні, напісана здольна. Калі-б дзяржавы сапраўды былі зацікаўлены прысутнасьцю СССР на канфэрэнцыі і надавалі-б гэтай прысутнасьці вагу, дык яны лёгка маглі-б выбраць якоенебудзь іншае месца для канфэрэнцыі па-за Швэйцарыяй".

Газэта не давярае заявам Польшчы і Румыніі, нібыта, яны ня могуць разбройвацца «з-за савецкай арміі». Газэта зазначае, што СССР ня мае намераў ваяваць.

ЛІГА НАЦЫЙ НЕЗДАВОЛЕНА.

Перадавыя артыкулы ангельскіх газэт нічога не гавораць наконт ноты т. Чычэрына сэкратару Лігі Нацый. Паведамленьні карэспандэнтаў ангельскіх газэт з Жэневы характарызуюць ноту, як «абразу» Лізе Нацый, падкрэсьліваючы «дрэннае ўражаньне», зробленае ёю ў Лізе.

КАМЭДЫЯ З РАЗБРОЕНЬНЕМ ПАЧЫНАЕЦЦА.

БЭРЛІН. «Дэйлі Тэлеграф» паведамляе, што Польшча і іншыя акрайныя дзяржавы патрабуюць адкладу скліку камісіі для падрыхтоўкі канфэрэнцыі аб разброеньні. Яны зазначаюць на адмаўленьне СССР узяць удзел у гэтай канфэрэнцыі.

САВЕЦКІ ПАВІЛЬЁН НА МІЛАНСКІМ КІРМАШЫ.

1-га красавіка адчыніўся міланскі (Італія) кірмаш. Прадстаўнікі італьлянскага ўраду наведалі адным з першых савецкі павільён.

Запросіны на кірмаш т. Малышава.

У лісьце старшыні міланскага кірмашнага камітэту да Малышава зазначана, што камітэт быў-бы вельмі здаволен прыездам Малышава на кірмаш 1926 году. Малышаў выказаў удзячнасьць за запросіны, але ён ня мае магчымасьці паехаць у Мілан з прычыны хворасьці і перагружанасьці працаю.

Пачынаюцца перамовы з Абд-Эль-Керымам.

Гішпанскі дыктатар пагражае новаю вайною.

ПАРЫЖ. Прыма-дэ-Рывэра ў гутарцы з журналістамі заявіў: „Пакуль што вызначаны толькі першыя пункты перамоў з Абд-Эль-Керымам. У далейшым нам трэба будзе пагадзіць з Францыяй яшчэ шмат пунктаў. Калі Абд-Эль-Керым хоча міру, дык ён павінен абмежавацца тым, што ад яго ня будзе адабрана яго ўласная маемасьць і добрая пэнсія. Калі-ж ён ня згодзіцца на гэта, дык праз 6 месяцаў з ім і з рыфамі справа будзе скончана.

Рыфы ня зложаць зброі.

ПАРЫЖ. Упаўнаважаны Абд-Эль-Кэрыма палкоўнік Канінг заявіў, што рыфы ніколі ня згодзяцца на франка-гішпанскія мірныя ўмовы, калі папярэдняю ўмоваю мірнага ўгавору будзе патрабаваньне скласьці зброю.

Народная армія Кітаю стала ахвяраю здрады.

Дывізія былых вартаўнікоў Дуан-Цьзі-Джуя пакінула фронт.— Войскі Мукдэна падыйшлі да брамы Пекіну.

Сталіцаю заўладае Чжан-Цзо-Лін.

ПЕКІН, 16-IУ. Эвакуацыя Пекіну народнай арміяй скончана сёньня раніцою ў поўным парадку. Мукдэнскае войска падышло да брамы Пекіна, але не ўваходзіць у горад. Войска У-Пей-Фу начале з Т'ен-Вэй-Чынам, якое павінна было дапамагчы народнай арміі, зараз знаходзіцца за некалькі вёрст ад Пекіна. Як выявілася, **народная армія зрабілася ахвяраю здрады**: войска Т'ен-Вэй-Чына ня прышло ёй на падмогу, а ў гэты час дзевятая дывізія пакінула пазіцыю. Гэтая дывізія складалася з войска, якое летась было асабоваю аховаю Дуан-Цьзі-Джуя, а пазьней увайшло ў склад народнае арміі.

Галоўныя атрады войска мукдэнцаў і У-Пэй-Фу (адпаведна згодзе між абодвымі бакамі) ня ўвойдуць у Пекін, пакуль канчаткова ня высьветліцца палітычнае становішча. Улада ў горадзе знаходзіцца зараз у руках грамадзянскага камітэту безапаснасьці. Горад ахоўвае войска, якое раней уваходзіла ў склад асабовае аховы Дуан-Цьзі-Джуя. Большасьць друку вельмі сумуе з прычыны эвакуацыі Пекіну народнай арміяй, якую газэты называюць „прыкладным войскам, заваяваўшым сабе сымпатыі добрымі паводзінамі і дапамогшым народу". Яшчэ цяжка даць агульную ацэнку сучаснага палітычнага становішча, але, як відаць, перавага на баку Чжан-Цзо-Ліна, які фактычна захопіць Пекін.

Паўстаньне проці У-Пэй-Фу.

ПЕКІН. У правінцыі Ханань узьнялося паўстаньне проці У-Пэй-Фу. На чале паўстаўшых стаіць гэнерал Тан-Шэ-Чы, які, водлуг паведамленьня ангельскага друку, прызнаў кантонскі ўрад і даў згоду перадаць пад яго загад свае ўзброеныя сілы.

Канфлікт у ангельскай вугляпрамысловасьці абвастраецца.

ГОРНАРАБОЧЫЯ ПАЎДНЁВАГА УЭЛЬСУ НЯ УСТУПЯЦЬ КАПІТАЛУ.

ЛЁНДАН. Канфэрэнцыя горнарабочых Паўднёвага Уэльсу, аднагодна згадзіўшы з рэзалюцыяй усеангельскае канфэрэнцыі горнарабочых, ухваліла: не згаджацца, каб быў павялічаны працоўны дзень, імкнуцца ўтварыць згоду з уласьнікамі капальняў у агульнаангельскім абхваце, не згаджацца зьмяншаць заработак.

НОВЫЯ ТЫСЯЧЫ ЗВОЛЬНЕНЫХ РАБОЧЫХ.

ЛЁНДАН. Уласьнікі капальняў Лянкашыру і Чэшыру абясьцілі масавы разрахунак рабочым.

ПАПЫ ЗАКЛІКАЮЦЬ МАЛІЦЦА.

ЛЁНДАН, 17-IV. 24 біскупы агаласілі адозву да веруючых, якая заклікае іх маліцца з прычыны «цяжкага становішча ў вугольнай прамысловасьці».

ЎРАД СПАДЗЯЕЦЦА ЎЛАДЗІЦЬ КАНФЛІКТ.

ЛЁНДАН, 17-IV. Міністр аховы здароўя Нэвіль Чэмбэрлен (сын міністра замежных спраў) зрабіў прамову аб становішчы ў вугольнай прамысловасьці. Прамоўца выказаў надзею, што згода будзе дасягнута, бо гарнякі і вугляўласьнікі „адносяцца з давер'ем да справядлівасьці і шчырасьці Бальдвіна". Былы таварыш міністра фінансаў у ўрадзе Макдаsucceeded Грэхэм ў сваім выступленьні ў Эдынбургу ацэньваў становішча таксама аптымістычна.

Машынабудаўнічыя прамыслоўцы не адстаюць ад вугольных каралёў.

ЛЁНДАН, 16-IV. Прадстаўнікі 30-ці саюзаў машынабудаўнічых рабочых Лёндану спаткаліся ўчора з прадпрыёмцамі. Апошнія згадзіліся павялічыць заработак рабочым на 2 шылінгі і 6 пэнсаў (блізка 1 р. 20 к.) у тыдзень пры ўмове зьніжэньня ставак заработку за звыштэрміновыя і начныя работы. З прычыны таго, што гэта прапанова выклікае ў шмат якіх выпадках зьніжэньне нават сучаснага заработку, прафсаюзы адхілілі яе.

Машынабудаўнічыя рабочыя патрабуюць павялічыць заработак на 20 шылінгаў у тыдзень (10 рублёў).

* * *

ЛЁНДАН, 17-IV. Лёнданскія ўласьнікі машынабудаўнічых прадпрыёмстваў перадалі прафсаюзам машынабудаўнікоў новую прапанову, якая датычыць зьмен у стаўках заработку. Прафсаюзы прызналі новую прапанову нічым ня лепшай за ранейшую і адхілілі яе.

У Лёнданскай акрузе галасаваньне аб наладжаньні забастоўкі.

„Перамога над ангельскімі гарнякамі была-б перамогаю над міжнародным пралетарыятам".

(З лісту Прафінтэрну да Амстэрдаму).

У лісьце да Амстэрдамскага Інтэрнацыяналу выкан. бюро Прафінтэрну зазначае, што перамога капіталу над ангельскімі гарнякамі была-б сігналам для паніжэньня ўзроўню жыцьця ні толькі ангельскага, але і ўсяго міжнароднага пралетарыяту. З прычыны гэтага выкан. бюро прапануе наладзіць супольна дапамогу і падтрыманьне ангельскім гарнякам. З прычыны надзвычайнае астраты моманту—гаворыцца ў лісьце—просім паведаміць тэлеграфна час і месца, дзе прадстаўнікі абодвых Інтэрнацыяналаў маглі-б спаткацца для распрацоўкі форма і мэтадаў падтрыманьня ангельскіх гарнякоў.

Рабочы рух.

ПЕРШАМАЙСКАЯ АДОЗВА ФРАНЦУСКІХ УНІТАРНЫХ ПРАФСАЮЗАЎ.

ПАРЫЖ. У зьвязку з надыходзячым сьвятам 1 мая, унітарная канфэдэрацыя працы агаласіла адозву да пралетарыяту Францыі. Тэзісы адозвы такія: распачаць кампанію за павялічэньне заработку і за рухомую шкалу, за недатыкальнасьць 8-мігадзіннага працоўнага дню, за стабілізацыю валюты, за замірэньне ў Марока і Сірыі, за недатыкальнасьць правоў прафсаюзаў, за ўсеагульную амністыю і за разброеньне фашысцкіх ліг. Каб ажыцьцёвіць гэтую праграму, працоўныя ўсіх напрамкаў павінны скласьці адзіны фронт і ўжыць усе сілы дзеля дасягненьня адзінства прафсаюзаў. З гэтае прычыны патрэбна, каб пралетарыят дамагаўся павялічэньня заработку, уводу рухомае шкалы заработку і захаваньня 8-мігадзіннага працоўнага дню.

Каралеўскі сацыяліст зарабіў па заслугах.

ПАРЫЖ. У час проціўрадавага мітынгу ў Брусэлі быў зьбіты Вандэрвэльдэ.

Там, дзе пануе буржуазея.

РАЗГОН БАВАРСКАЕ КАНФЭРЭНЦЫІ КАМПАРТЫІ.

БЭРЛІН. Баварская паліцыя не спыняе ўціскаць кампартыю. У Аўгсбургу разагнана канфэрэнцыя абласнога камітэту кампартыі Баварыі.

НЯМЕЦКІ КАПІТАЛ ЗРЫВАЕ СТАРЫЯ УГАВОРЫ З РАБОЧЫМІ.

БЭРЛІН. Прадпрыёмцы турынгенскіх прадпрыёмстваў тэкстыльнае, мэталюргічнае і дрэваапрацовачнае прамысловасьці распачалі наступ на рабочых. Прадпрыёмцы тэкстыльнае прамысловасьці заявілі, што стары калектыўны ўгавор скончыўся, і прапануюць скласьці новы на такіх умовах: зьнізіць заработак на 25 проц., павялічыць працоўны дзень да 60-ці гадзін у тыдзень, зьменшыць зьдзельную аплату і скараціць платныя адпускі. Новыя ўмовы працы распаўсюджваюцца на 250.000 тэкстыльшчыкаў. Такія-ж умовы высунулі і прадстаўнікі мэталюргічнае прамысловасьці. Прадпрыёмцы дрэваапрацовачнае прамысловасьці скасавалі стары ўгавор, прапанаваўшы рабочым новыя шмат горшыя ўмовы працы.

ГАЛАДОЎКА Ў САФІЙСКІМ АСТРОЗЕ.

ВЕНА. 40 палітычных зьняволеных цэнтральнага астрогу ў Сафіі, якіх урад Цанкава засудзіў на кару сьмерці за розныя справы, абвясьцілі галадоўку пратэсту супроць барбарскага астрожнага парадку і адмаўленьня адміністрацыі зьняць з палітзьняволеных ручныя і нажныя кайданы,

Англія падкупляе Турцыю.

БЭРЛІН, 14-IV. У палітычных колах чакаюць утварэньня англа-турэцкага ўгавору. Угавор значна павялічыць магчымасьці для Турцыі лепш вырашаць пытаньне аб граніцах з Масулам.

Турцыя, у сваю чаргу, дасьць гарантыі абароны ангельскіх інтарэсаў.

У далейшым абодвы бакі ўтвораць угавор аб нэйтралітэце.

Ангельскі ўрад абяцае дапамагчы ў справе рэалізацыі вялікае турэцкае пазыкі.

САЦЫЯЛІСТ, ПЕРАД ЯКІМ ВЫСЛУЖВАЕЦЦА ПАМЕШЧЫЦКАЯ ПОЛЬШЧА.

ПАРЫЖ. Агэнцтва Гаваса паведамляе з Варшавы, што Поль Бонкур вельмі цікавіўся пытаньнямі абароны Польшчы. «З гэтае прычыны,—піша агэнцтва,—незважаючы на прыватны характар падарожжа нашага другога дэлегата ў Ліве Нацый, польскі ўрад даў яму для дапамогі ў аглядзе Палесься ня толькі двох чыноўнікаў міністэрства замежных спраў, але і высока кваліфікаванага афіцэра, ранейшага польскага вайсковага аташэ ў Парыжы, палкоўніка Бэк».

НЯЎДАЧА ЗАХОПНІКАЎ БЕСАРАБІІ.

ВЕНА. Румынскі друк паведамляе, што спробы румынскага пасла ў Рыме Лагавары дамагчыся, каб Італія падпісала бесарабскі пратакол (г. зн. прызнала захоп Бесарабіі Румыніяй), скончыліся няўдачаю.

Весткі адусюль.

Чэхаславацка-польская паветраная канвэнцыя.

ПРАГА. Падпісана польска-чэхаславацкая канвэнцыя аб паветраных зносінах, якая гарантуе Чэхаславакіі паветраны транзіт праз Львоў на Маскву, а Польшчы—паветраны транзіт у напрамку Кракаў—Вена.

„Візыт" у эстонскія воды.

РЭВЭЛЬ. Вайсковыя судны Злучаных Штатаў, Францыі, Англіі і Нарвэгіі думаюць наведаць сёлета эстонскія воды.

У апошні час.

Ліга Нацый супакойвае грамадзянскую думку Эўропы.

ПАРЫЖ, 16-IV. Агенцтва Гаваса паведамляе: «У аўтарытэтных колах заяўляюць, што ніякае адстрочкі склікаемае на 17 мая ў Жэневе падрыхтоўчае канфэрэнцыі аб разброеньні не прадбачыцца. У гэтых колах лічаць, што «прыскорбная адмова СССР ад удзелу ў канфэрэнцыі не прымушае апасацца за посьпешны канец працы канфэрэнцыі».

Тав. Дзяржынскі едзе ў водпуск.

Старшыня ВСНГ СССР Дзяржынскі з 17 крававіка едзе на пабыўку. Выкананьне абавязкаў старшыні ВСНГ СССР ускладзена на Пятакова.

Кампартыя Нямеччыны ў змаганьні за адзіны фронт.

(Артыкул сябра Выканкому Камінтэрну тав. Гэшке).

Два драпежныя зьвяры,—капіталісты і манархісты імкнуцца зацісьнуць нямецкую рабочую клясу, выссаць з яе ўсе жыцьцёвыя сілы. Манархісты жадалі з дапамогаю ўраду падараваць уцёкшым. Гогэнцольлернам, Віттэльсбахам і іншым князём міліарды грошай за іх „заслугі“, але 12 з паловаю міліёнаў працоўных пад кіраўніцтвам кампартыі Нямеччыны заявілі радавыя сацыял-дэмакраты і беспартыйныя рабочыя далучылі свой голас да камуністаў. **Гэта першы і самы буйны посьпех нямецкае кампартыі ў справе адзінага фронту.** Неабходна далей разьвіваць гэты посьпех. Больш 20 міліёнаў выбаршчыкаў павінны падтрымаць сваймі галасамі народнае вырашэньне.

Да 12 з паловаю міліёнаў галасоў неабходна мабілізаваць яшчэ ўсяго толькі 7 з паловаю міліёнаў рабочых, сялян і дробнае буржуазеі. Гэта азначае, што **нямецкая кампартыя павінна ў бліжэйшы-ж час пашырыць свой уплыў і карыстацца давер'ем ня менш, як 20 міліёнаў выбаршчыкаў, каб змагацца з манархістамі.**

Нямецкі ўрад атрымаў у апошні час два моцных удары: першы—ад нямецкае кампартыі, дзякуючы кампаніі за адабраньне маемасьці князёў, і другі—у Лёкарно-Жэневе. Другую перамогу над сабою ўрад і сацыял-дэмакраты спрабуюць растлумачыць, нават, як посьпех. Абавязак нямецкае кампартыі вытлумачыць шырокім масам, што Лёкарно дала толькі перамогу буржуазеі і што сапраўднае вызваленьне іх з-пад падвойнага ярма сваёй і чужой буржуазеі можа ім прынесьці толькі палітыка супроць „Лігі Нацый“ у саюзе з СССР.

«Рацыяналізацыя»—крычаць і зараз нямецкі ўрад і буржуазея. Што азначае «рацыяналізацыя»?. Буйны прамысловец Сіменс дае адказ на гэта пытаньне на агульным сходзе фірмы „Сіменс і Гальске“.

«Рацыяналізацыя»—азначае рабіць тую-ж працу з меншым лікам рабочых. Гэта горкае зельле. Спачатку павялічылася-б беспрацоўе, але нарэшце, дзякуючы зьмяншэньню кошту вырабаў, надышло-б ізноў ажыўленьне ў прамысловасьці і агульнае паляпшэньне. Значыць: далейшае павялічэньне сучаснае больш двухміліённае арміі беспрацоўных і трохміліённае арміі ня сталых рабочых, далейшае пагаршэньне варункаў існаваньня працоўных і дробнае буржуазеі. І ўсё гэта толькі дзеля інтарэсаў капіталістаў.

Зьмяншэньне заработку, павялічэньне рабочага дню—вось факты наступу буржуазеі. Перад кампартыяй Нямеччыны стаяць задачы барацьбы за 8-мі гадзінны працоўны дзень, за павялічэньне заработку, за зьмяншэньне беспрацоўя.

Справы нямецкіх прадпрыёмцаў дужа благія. Прадпрыёмцы бедны, як царкоўныя пацукі. Дзеля гэтага ўрад падараваў ім 550 міліёнаў марак падаткаў, а з рабочых ён зьдзёр **падаткаў ад заработку** і інш масавых падаткаў 5.102, 40 міліёнаў марак. Падаткі-ж на маемасьць складаюць толькі 2.230,45 міліёнаў марак. У бягучы час рабочая кляса плаціць 80 проц., а буржуазея толькі 20 проц. усіх падаткаў у Нямеччыне. Паны-ж сацыял-дэмакраты нядаўна галасавалі за фінансавую палітыку габінэту Лютэра. Гэтым самым яны благаславілі пагаршэньне становішча рабочае клясы.

А палітыка сацыяльнага страхаваньня?—«Зьмяншэньне, зьмяншэньне“,—лямантуюць урад і прамыслоўцы. Дзеля чаго? Дзеля таго, што «цяжкасьць» цэлых 17 проц. больш не пад сілу прадпрыёмцам. Гэтыя „сябры“ чалавецтва жадаюць даць толькі 4 проц. А кампартыя Нямеччыны патрабуе: «выдаткі на дапамогу беспрацоўным павінны цалкам ускладацца на прадпрыёмцаў» Апроч таго, за кошт прамыслоўцаў павінна рабіцца дактарская дапамога хворым, рабочым і іх сем'ям, а таксама выдача дапамог тым, хто пацярпеў ад няшчасных здарэньняў.

Адна з самых галоўных задач нямецкае кампартыі—зрабіць рэфармісцкія прафсаюзы сапраўднымі арганізацыямі клясавае барацьбы.

Лёзунгі нямецкае кампартыі падхапляе і разумее ўсё большы і большы лік працоўных. Такім парадкам, расьце і ўмацоўваецца адзіны фронт працоўных Нямеччыны пад кіраўніцтвам кампартыі.

У ПАНСКАЙ ПОЛЬШЧЫ.

АРЫШТЫ Ў МАКАТОВЕ.

У начы з 13 на 14 красавіка палітычная паліцыя зрабіла ў Макатове шмат вобыскаў і арыштаў сярод западозраных у прыналежнасьці да камуністычнае партыі. Агулам арыштованы 18 чалавек. У гэтай лічбе 4 жанчыны і 5 жаўнераў. Арышты адбываюцца.

Беспрацоўныя ўзбройваюцца.

У чацьвер 15 красавіка зноў адбыліся на вуліцах Варшавы масавыя дэманстрацыі беспрацоўных. На Крулеўскай вуліцы беспрацоўныя разьбілі краму «таварыства паляўнічых» і забралі шмат стрэльбаў і патронаў.

На Саксонскім пляцы здарылася паміж паліцыяй і беспрацоўнымі бойка, у часе якое беспрацоўныя абсыпалі паліцыю градам каменьняў.

У сувязку з гэтым нападам паліцыя робіць масавыя арышты і вобыскі.

„Дзеньнік Віленскі“ (№ 86) піша, што паліцыя арыштавала агулам 75 чалавек, іншыя польскія газэты лічбу арыштаваных замаўчваюць.

Змаганьне з беспрацоўем праз.. засадку ў астрог.

ВАРШАВА, 16-IV. У сувязку з апошнімі дэманстрацыямі беспрацоўных, урадавы камісар Варшавы зьвярнуўся да жыхарства з адозваю, ў якой заклікае захоўваць «у імя блага дзяржавы» спакой і не падавацца «падбухторваньням элемэнтаў, варожых дзяржаве». Камісар абвяшчае, што ўсе спробы парушыць грамадзкі спакой будуць перапыняцца «самымі энэргічнымі мерамі». Супярэчаньні ўладзе будуць карацца 6-ці гадамі астрогу.

Буржуазная прэса зьмяшчае вялікія падрахункі аб дэманстрацыях, «даводзячы, што галоўны кантынгэнт дэманстрантаў належыць да «люмпэн-пралетарыяту». Урад заснаваў к-т дапамогі беспрацоўным. Каля 2000 беспрацоўных атрымліваюць часовую працу ў камунальных прадпрыёмствах.

Спэкуляцыя на беспрацоўі.

У сакавіку г. г. пачалася ў Лодзі грамадзкая праца па правядзеньню каналізацыі, вадаправоду і інш. Галоўны інжанэр па правядзеньню гэтае працы—Скшывам пачаў прымаць, альбо звальняць беспрацоўных па ўласнаму жаданьню. Заработак плаціўся бяз усякага тарыфу. Рада прафэсыянальных саюзаў у Лодзі патрабавала адстаўкі інжанэра, у праціўным выпадку будзе абвешчана забастоўка.

Дарэмнае шуканьне.

У прэзыдыуме рады міністраў адбылося пад старшынством міністра Рачкевіча пасяджэньне ў справе барацьбы з беспрацоўем. Нарада пастанавіла, што адзіным сродкам барацьбы з беспрацоўем зьяўляюцца грамадзкія працы. Грошы павінны быць знойдзены шляхам спэцыяльнай пазыкі.

Нямецкая агітацыя на заходніх „крэсах“.

Вялікі непакой выклікала ў Варшаве вестка аб узмацненьні нямецкае агітацыі ў Сілескім, Пазланскім і Памарскім ваяводзтвах. Ва ўсіх местах гэтых ваяводзтваў адчынілася ў апошнім часе шмат нямецкіх клюбаў, дзе вядзецца агітацыя і ставяцца спэктаклі нямецка-патрыятычнага характару.

Фальшываманэтная фабрыка.

Адміністрацыйная ўлада выкрыла ў Лодзі надта добра наладжаную фальшываманэтную „фабрыку“, якая падрабляла 5-злотавыя банкноты.

Паліцыя напала на гэтую «фабрыку» ўчасе працы і арыштавала 12 фальшываманэтчыкаў. Прозьвішчы арыштаваных не абвешчаны, бо сярод іх знаходзіцца некалькі «паважных» паноў.

Як яны «змагаюцца» за манархію.

У адным з Варшаўскіх тэатраў ставіцца камэдыя пад назваю: „Мы хочам караля“.

Манархічная моладзь, пераважна студэнты Варшаўскага ўнівэрсытэту, некалькі дзён падрад рабілі ў гэтым тэатры вялікія непарадкі.

13-га красавіка ў часе спэктаклю, сцэна і артысты былі засыпаны яйкамі, бульбай і, інш.

14-га красавіка фашысты разлілі ў тэатры некалькі бутэлек фармаліну. Падняўся вялікі смурод, які змусіў спыніць спэктакль.

„Вольнасьць друку“.

Адміністрацыйная ўлада канфіскавала ў Вільні № 42 літоўскае газэты: «Wilniaus Aidas» за 15-ае красавіка г. г.

Прычына канфіскацыі—„процідзяржаўны зьмест“.

У ЗАХОДНЯЙ БЕЛАРУСІ.

Арышты ў Маладэчне.

Палітычная паліцыя арыштавала ў Маладэчне ўвесь склад рабочага камітэту па правядзеньню першамайскага сьвята. Усе яны абвінавачваюцца ў прыналежнасьці да камуністычнай партыі.

Пратэст ласапрамыслоўцаў.

Вестка аб павялічэньні чыгуначнага тарыфу выклікала ў лесапрамысловых колах Віленшчыны вялікую паніку.

Саюз прамыслоўцаў падаў віленскаму ваяводзе пратэст, у якім ён зазначае, што павялічэньне чыгуначнага тарыфу канчаткова заб'е лесапрамысловасьць Віленшчыны.

Малойчыкі пракраліся.

Спэцыяльная камісія Беластоцкага ваяводзтва зрабіла рэвізію ў Горадзенскім магістраце. Рэвізія выкрыла масавыя злаўжываньні і растраты, якія рабіліся старшынёю магістрату і яго бліжэйшымі памочнікамі ў працягу трох гадоў.

Амаль што ўвесь склад магістрату арыштаваны і перавезены ў Беласток.

Тэатр у Наваградчыне.

Міністэрства асьветы абвясьціла статыстычныя лічбы аб тэатральнай дзейнасьці на крэсах. Асабліва сумным дзеля міністэрства зьяўляецца становішча тэатральных пастановак ў Новаградчыне.

У працягу 1925 году адбыліся ў Навагрудзкім ваяводзтве агулам 689 спэктакляў. З гэтае лічбы толькі 248 спэктакляў адбыліся на польскай мове. Рэшта-ж (441) на беларускай, яўрэйскай і расейскай мовах.

У Слонімскім павеце з агульнае лічбы тэатральных пастановак на польскай мове адбылася толькі 15 проц., а ў Нясьвіжскім павеце—8 проц.

Гаспадарчы крызіс у Югаславіі.

Паласа гаспадарчага крызісу, якая ахапіла цяпер цэльны рад эўрапейскіх краёў, не абмінула і Югаславіі. Ужо некалькі гадоў, як дзьве галоўнейшыя галіны югаслаўскае прамысловасьці знаходзяцца ў цяжкім становішчы: лясная і мукамольная прамысловасьць. Але цяпер у паласу крызісу ўвашла сельская гаспадарка, ад становішча якое залежыць усё гаспадарчае жыцьцё краю і становішча, якое вызначае ўсю палітыку ўраду. Даволі сказаць, што ў Югаславіі з сельскае гаспадаркі жыве ад 80 да 90 процантаў насельнасьці.

Пасьля некалькі гадоў добрых абставінаў дзеля югаслаўскае сельскае гаспадаркі ў 1925 годзе азначыўся пералом. Добры ўраджай 1925 году ў іншых краёх—сельска-гаспадарчых пастаўшчыкох сусьветнага рынку—моцна зьнізіў цэны на вытворы сельскае гаспадаркі і галоўным чынам на зярно. Гэта ў свой чарод мусіла выклікаць зьніжэньне цэнаў у самай Югаславіі, так што ад лютага 1925 г. да лютага 1926 г. цэны на пшаніцу і маіс на Белградзкай харчовай біржы ўпалі на 38 проц. Праўда частка гэтага зьніжэньня фіктыўная, бо выклікана павышэньнем курсу і купназдольнасьці югаслаўскага дынара. Але факт, што сучасныя цэны на найбольш важных дзеля Югаславіі замежных рынках, як Браіла, Вена, Прэсбург—зьяўляюцца дзеля югаслаўскага сельска гаспадарчага вывазу мала даходнымі. Гэта вельмі тармозіць сельска-гаспадарчы вываз Югаславіі, зьмяншае актыўнасьць яе гандлёвага балансу і затрымлівае далейшы рост сельскае гаспадаркі. Каля 15-25 тысяч вагонаў пшаніцы і каля 40-50 тысяч вагонаў маісу з ураджаю 1925 году застаюцца яшчэ нявывезенымі.

Нізкая тэхніка югаслаўскае сельскае гаспадаркі зьяўляецца прычынаю высокага сабекошту і не дазваляе зьніжаць цэны да ўзроўня заграпічных рынкаў

Апрача таго, моцна адчуваецца канкурэнцыя іншых сельска гаспадарчых краёў: напрыклад Румыніі з яе зернавым запасам да вывазу ў 80—100 тыс. тоннаў і Баўгарыі з яе 40-50 тыс. тоннаў. Вываз скаціны ў Чэхаславакію, Аўстрыю, Італію, Швайцарыю моцна церпіць ня толькі ад румынскае, вэнгерскае, польскае, але нават дацкае і фінскае канкурэнцыі. Апрача таго, дзеецца ў знакі сучаснае раздробленьне сярэдняе Эўропы, калі кожная з новых дзяржаў хоча мець свае абаронныя мытныя тарыфы.

Крызіс збыту, у якім знаходзіцца цяпер югаслаўская сельская гаспадарка, зьмяншае купляздольнасьць сялянства на вырабы прамысловасьці, што цяжка адбіваецца, як на югаслаўскай прамысловасьці, так і на прывозе з заграніцы. Зьмяншаюцца таксама дзяржаўныя даходы.

Яскравым паказчыкам крызісу зьўляецца тое, што цэны на зямлю ў параўнаньні з 1924 годам зьменшыліся на 50 проц. і нават болей. Ахвотнікаў развязацца з зямлёю шмат. Пры поўных сьвірнах зярна сяляне ня могуць заплаціць нават дзяржаўных падаткаў.

Перабудаваньне-ж ўсяе ўстарэлае сыстэмы сельскае гаспадаркі, каб зьнізіць кошт вытворчасьці і даць перавагу над суседнімі дзяржавамі—канкурэнткамі пасоўваецца туга і наогул сучаснаму буржуазнаму ўраду не пад сілу.

М.

Міжнароднае становішча.

(Агляд за тыдзень).

І—СЭСІЯ ІНТЭРНАЦЫЯНАЛУ БУРЖУАЗНЫХ ПРЫСЬПЕШНІКАЎ. ІІ—ПАДЗЕІ Ў КІТАІ І ІМПЭРЫЯЛІСТЫЧНЫЯ ДЗЯРЖАВЫ. ІІІ—ІЗНОЎ АДСТАЎКА РАДЗІЧА.

I.

Гэтымі днямі скончылася сэсія выкан. к-ту II-га Інтэрнацыяналу. Калі прасачыць зараз за ходам яе працы, калі спыніцца на ўхваленых ёю пастановах, дык прадажніцкая тактыка жоўтых сацыялістаў выпукляецца яшчэ больш яскрава, а прыслугоўваньне сусьветнаму капіталу набывае значна большыя разьмеры, чым гэта яшчэ было ў палітычным учора. Уся праца канфэрэнцыі паказала, што сусьветны капітал можа сьмела пакладацца на сваіх лёкаяў: яны яму ня здрадзяць ня толькі сёньня, калі рабочая кляса яшчэ накапляе сілы да надыходзячага выбуху сусьветнае рэвалюцыі, але і заўтра, калі прыйдзецца выбіраць той ці іншы бок барыкад.

Вось-жа спынімся на працы самое канфэрэнцыі. Асноўным пытаньнем канфэрэнцыі было вызначэньне адносін да надыходзячае канфэрэнцыі аб разброеньні. І што-ж бы вы думалі? Сацыялзгоднікі прызналі «імкненьні» сусьветнага імпэрыялізму да „разброеньня“ не фальшыўкамі, ня спробамі абвесьці пралетарыят, каб кінуць яго потым на крывавае поле новае вайны, а сапраўднаю звонкаю манэтаю. Мала гэтага—замест выкрыцьця перад сусьветным пралетарыятам сапраўдные сутнасьці „разброеньня“ Чэмбэрленаў, Брыянаў, Куліджаў і «іжэ з імі», жоўтыя сацыялісты распачалі кампанію абвінавачаньняў СССР у «чырвоным імпэрыялізьме» (якраз, як і Пуанкарэ ды лёрд Керзон, «вечнае» памяці яму. **Н. Ч.**)

„Міратворац“ Эўропы францускі сацыяліст і прадстаўнік Францыі ў Лізе Нацый Поль Бонкур яшчэ да адказу СССР на ліцамерны ліст сэкратарыяту Лігі Нацый паехаў у Польшчу аглядаць ахову ўсходняе яе мяжы. Гэты „міратворац“ ціскаў рукі польскай ваеншчыне, захлынаўся ў пахвальбах «бравым» польскім салдатам, якія ахоўваюць «справу міру» на ўсходзе. Большага цынізму з боку жоўтых сацыялістаў нельга было і чакаць. Мы ўжо тут ня будзем спыняцца на варожых СССР выступленьнях на канфэрэнцыі сівавалосага воўка Макдональда, на апошнім варожым Савецкаму Саюзу выступленьні ў Югаславіі сэкратара Амстэрдаму Засэнбаха, на завываньнях «Форвэртса», на затыканьні на рабочых мітынгах у Эўропе ратоў тым рабочым, якія ня згодны з тактыкаю сацыял-прадажнікаў у даным пытаньні; гэта старо і ўжо ўвайшло ў дела і кроў жоўтых прыслугачоў буржуазеі. Цікава тое, што **сацыял-згоднікі, як мы бачым з падарожжа Поля Бонкура ў Польшчу, замешаны і ў зрыве нашага ўдзелу ў чэмбэрленаўскай канфэрэнцыі аб „разброеньні“, што іх лыжка дзёгцю ў кадцы мёду жэнеўскіх інтрыг у справе, ці дапусьціць СССР на канфэрэнцыю, ці сарваць яе ўдзел** (інакш кажучы, ці наладзіць канфэрэнцыю ў Жэневе, ці перанесьці яе ў другое месца **Н. Ч.**), **адыграла не малую ролю.** Калі-б жоўтыя сацыялісты, пасядаючыя ў Лізе, сапраўды жадалі ўдзелу СССР у канфэрэнцыі аб разброеньні, Полю Бонкуру нечага было ехаць у Польшчу да адказу савецкага ўраду на «запрасіны» Лігі. Ну, што-ж, маленькая памылачка, так сказаць «карэктарскі» недагляд у плянах II-га Інтэрнацыяналу; але гэты недагляд і зьяўляецца довадам таго, наколькі жоўтыя сацыялісты сапраўды сур'ёзна дапамагаюць справе разброеньня.

Другім пытаньнем канфэрэнцыі быў разгляд прапановы ангельскае незалежнае рабочае партыі аб упарадкаваньні дачыненьняў з Камінтэрнам. Як можна было і спадзявацца, прапанова гэтая і выстаўлена была толькі з той мэтаю, каб аднавіць кампанію новых нападак на Камінтэрн. Аднак гэтыя нападкі пайшлі па такім шляху, што нават самі абеленыя сівізною меншавіцкія лыцары ў бойках з Камінтэрнам засароміліся, Отто Баўэр выступіў нават супроць такіх нападак, зазначыўшы, што яны маюць на мэце апраўдаць сябе ў вачох рабочае клясы. Выхад цыркавых актораў, такім парадкам, ня ўдаўся,

У іншых пытаньнях павесткі дню сэсія меншавіцкага Інтэрнацыяналу пацьвердзіла яшчэ больш свае згодніцкія і прадажніцкія прынцыпы. Між іншым, у пытаньні аб калёніі яна зазначыла і зараз, што «больш цывілізаваныя нацыі павінны кіраваць менш цывілізаванымі», забываючы аб тым, што калёніі зьяўляюцца яблыкам сварак між імпэрыялістамі, што імкненьне да заўладаньня імі—адна з першых прычын выбуху новых войн, ня кажучы ўжо аб тым, што большасьць у дзесяткі раз каланіяльнага жыхарства эксплёатуецца нязначнаю меншасьцю «цывілізаваных» імпэрыялістаў.

На пастановах апошняе сэсіі II-га Інтэрнацыяналу ёсьць чаму навучыцца міжнароднаму пралетарыяту. Яны сьведчаць куды вядзе рабочую клясу міжнародны меншавізм.

Тэлеграф прынёс весткі аб новым палітычным крызісе ў Югаславіі, праўдзівей кажучы, аб прадаўжэньні старога крызісу, які распачаўся з часу першае адстаўкі Радзіча 1 красавіка г. г. Узуновіч, якому ўдалося захаваць старую кааліцыю з радыкалаў і харвацкае сялянскае партыі, пацярпеў як выявілася, фіаска. Партыя Радзіча, што не слабей адчувае сябе ў парлямэнце, чым партыя нядаўняга прэм'ера Пашыча (радыкалы), ня спыніла кампаніі проці ўжо скампрамэтаваўшага сябе Пашыча і іншых радыкалаў. Дэмагогія Сьцяпана Радзіча, які ад прыбліжэньня да Сялянскага Інтэрнацыяналу дакаціўся да выказваньня сваіх „вернападданьніцкіх“ пачуцьцяў каралю, ўжо давала харвацкай партыі перамогу. 14-га красавіка з складу ўраду быў выключаны міністр шляхаў Мілетыч; чакаўся выхад у адстаўку і іншых міністраў-пашычаўцаў.

Але зараз справа трохі зьмянілася. Калі радыкалы Куюнджыц (таварыш міністра горнае і лясное прамысловасьці), Сімановіч (міністр сацыяльнае забясьпекі) і Юрыдыч (міністр юстыцыі) падалі заявы аб адстаўцы, прэм'ер Узуновіч адхіліў іх заявы, а Радзічу прапанаваў зараз-жа выйсьці з складу ўраду. Такім парадкам кааліцыя, над стварэньнем якое біўся яшчэ Пашыч, распалася сёньня. Узуновічу наўрад ці ўдасца змайстраваць новую кааліцыю; яму застаецца зараз толькі шукаць згоды з славенскімі клерыкаламі (партыя Кароста), але такая кааліцыя будзе яшчэ менш моцнаю, чым была ранейшая. Пры гэтым, і партыя Радзіча ня спыніць кампаніі ў скупшчыне (парлямэнце) як проці скампрамэтаваных радыкалаў, так і проці такое кааліцыі. Да і сярод саміх радыкалаў ёсьць шмат прыхільнікаў удзелу партыі Радзіча ў урадзе. Гэта-ж ні хто іншы, як радыкал Люба Іованавіч кінуў першым абвінавачаньне ў хабарніцтве. Пашычу.

Такім парадкам мы бачым, што палітычны крызіс у Югаславіі ўваходзіць у зацяжны пэрыяд. Самому Узуновічу пасьля доўгіх патугаў вырataваць становішча прыйдзецца пайсьці сьледам за сваім «дзедам» Пашычам. А далей—новыя камбінацыі—новыя пэрспэктывы.

III.

Народная армія пакінула Пекін. Мукдэнцы стаяць перад брамаю кітайскае сталіцы. Войска У-Пэй-Фу ня прышло на падмогу народнай арміі, ды і сам У-Пэй-Фу, які першым завёў гутарку аб злучэньні сваіх сіл з сіламі народных арміяй, потым не адказаў нават на прапанову камандаваньня апошняе ўвайсьці ў Пекін.

Паводзіны У-Пэй-Фу якраз праліваюць новае сьвятло на ход падзей. Тут ужо справа не ў ваеннай перамозе таго ці іншага мілітарыста, якіх імпэрыялістычныя дзяржавы перакідаюць у сваёй паганай гульні, як пешак. Якраз з гэтага мы можам зьўважыць, хто з дзяржаў выйграе ў чэмпіянаце закабаленьня Кітаю. І вось выходзіць, што першым прызёрам будзе ніхто іншы, як Японія. Нерашучасьць Англіі ў падзеях апошняга дня, магчыма нават некаторае пазбаўленьне матар'яльнае падмогі з яе боку У-Пэй-Фу, выпусьціла дух з гэтага пухіра чэмбэрленаўскіх інтрыг у Кітаі, што, бязумоўна, падліло вады на калясо японскае захопніцкае палітыкі ў Кітаі. Японія і зараз падставіла ножку Англіі, як гэта было і ў 1924 г., калі У-Пэй-Фу прышлося чуць не на два гады здаць скампрамэтаваным у архіў.

Так. Міжнародны імпэрыялізм спаборнічае на эксплёатацыі кітайскіх мас. Ці надоўга?

Н. Ч.

У Саюзных Рэспубліках.

Сэсія ЦВК СССР.

Даклад ураду Савецкае Украіны.

Савецкая ўлада на Украіне праз увесь час здавальняла патрэбы ўсіх нацыянальнасьцяў УССР —У галіне вылучэньня нацыянальных адміністрацыйных адзінак зроблена амаль усё. Кіруючы апарат прыбліжаны значна да мас. Сельская гаспадарка адраджаецца. Шмат насунулася наперад каапэраваньне сялянства. Ёсьць вялікія дасягненьні ў галіне народнае асьветы.

МАСКВА. На ранішнім пасяджэньні сэсіі ЦВК СССР 16 красавіка з дакладам выступіў старшыня СНК Украіны Чубар. Дакладчык зазначыў, што Украіна ў сваёй працы праз увесь час ішла па шляху ўмацненьня саюзу нацый, па шляху звальненьня нацыянальных і культурных патрабаваньняў жыхарства. Узяты ўрадам курс, каб рабочыя і сяляне Украіны самі ажыцьцёвілі нацыянальную палітыку, каб найбольш поўна былі выяўлены і забясьпечаны патрэбы нацыянальных меншасьцяў,—пераканаў шырокія масы ў тым, што савецкая ўлада вырасла з нізоў саміх рабоча-сялянскіх мас. Украінскі ўрад у першую чаргу звярачвае ўвагу на ўцягненьне сялянства ў актыўную працу нізавых установаў улады. 211.000 украінск. сялян працуюць у якасьці сяброў сельсаветаў, 8.793—у райвыканкомах, 9.458—у акругах. У гэтым напрамку яшчэ шмат трэба зрабіць, каб здаволіць запатрабаваньні кожнае нацыянальнасьці.

Больш значным момантам у справе ажыцьцяўленьня нацыянальнае палітыкі за апошнія гады трэба лічыць вылучэньне нацыянальна-адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак. Сёлета гэтыя адзінкі пашыраюцца ў цэлую сетку.

Пералічыўшы ўсе мерапрыёмствы ўкраінскага ўраду ў галіне набліжэньня дзяржаўнага апарату да мас. Чубар пераходзіць да характарыстыкі гаспадарчага становішча Украіны. Разьвіцьцё сельскае гаспадаркі Украіны адбываецца ня толькі ў галіне павялічэньня засеўнае плошчы, і ў галіне павячэньня завезу таварных культур. Пасьля вайны на Украіне распачалося драбленьне сялянскіх гаспадарак. Лік сялянскіх гаспадарак павялічыўся амаль што на 30 проц. Проці драбленьня гаспадарак ужываліся меры, у выніку чаго дасягнуты некаторыя посьпехі.

Каапэраваньне на Украіне стаіць так: у 1924 годзе ўнівэрсальных таварыстваў было 4 602, спэцыяльных—992, а ў 1925 годзе ўнівэрсальных—5,100, а спэцыяльных 1.300. Гэтыя таварыствы ў 1924 годзе аб'ядналі 647 000 сялянскіх гаспадарак, а ў 1925 годзе—блізка 1.300.000, што складае больш 30-ці працантаў усіх гаспадарак. Фінансавае становішча каапэрацыйных аб'яднаньняў устойчывае. Бядняцкае жыхарства ўзмацнілася пры дапамове каапэрацыі, чым узмацніўся саюз беднякоў з серадняками. Крэдытная і спажывецкая каапэрацыя таксама значна ўзрасьлі. Адчуваецца недахоп сельска-гаспадарчых машын.

Украінская прамысловасьць займае выдатнае становішча ва ўсёй агульнасаюзнай прамысловасьці. Каб ахарактарызаваць значэньне прамысловасьці УССР, Чубар паведамляе, што асобныя галіны прамысловасьці УССР у 1924—25 годзе складалі такую частку агульнае прымысловасьці Саюзу: вытворчасьць цукру—86 проц, вуглю—78 проц., чыгунку—63 проц., сталі—46 проц., руды жалезнай—58 проц., руды маргавцавай—98.5 проц., шкуры падошвеннай—55 проц., сельска-гаспадарчых машын—73 проц. Зразумела, што частка прадпрыёмстваў жыве за сродкі СССР, але інтарэсы рэспубліканскае саюзнае прамысловасьці шчыльна ўвязаны між сабою. Асноўныя патрэбы прамысловасьці выяўляюцца ў недахопе кваліфікаванае рабочае сілы і рабочых кватэр.

Асаблівую ўвагу зварачвае дакладчык на цукравую прамысловасьць. Ён лічыць, што яе становішча залежыць ад дабрабыту амаль што паловы ўкраінскага сялянства. Грунтуючыся на гэтым, урад ужывае ўсе сілы і сродкі, каб разьвіць цукровую прамысловасьць.

Унутраны гандаль разьвіваўся на Украіне досыць хваравіта. Шмат гандлёвых дзяржаўных арганізацый абанкроціліся. Незважаючы на гэта дзяржаўны каапэрацыйны гандаль паступова заваёўваў рынак. Асноваю бюджэтнае сыстэмы ўкраінскага ўраду была бяздэфіцытнасьць.

Далей Чубар адзначае значныя посьпехі ў галіне народнае асьветы Украіны. Нарэшце, падрахоўваючы працу, украінскага ўраўу ён канстатуе, што нацыянальная палітыка дае пэўныя станоўчыя дасягненьні. Савецкая Украіна пераможа ўсе цяжкасьці і заваюе тое, што ёй належыць па праву.

Змаганьню за рэжым эканоміі прэса павінна аддаць больш увагі.

Нарада працаўнікоў маскоўскага друку.

Кіруючыя працаўнікі маскоўскага друку абмяркоўвалі ў аддзеле друку ЦК УсеКП(б) пытаньне, як лепш наладзіць у прэсе кампанію барацьбы за рэжым эканоміі. З заяваю выступіў т. Дзяржынскі які між іншым зазначыў:

„Кампанія, якую праводзіць ВСНГ за эканомію, павінна быць добра ахоплена і высьветлена праз наш друк, бо мэта нашае кампаніі—узмацніць сацыялістычныя элемэнты ў нашай гаспадарцы і індустрыялізаваць край. На шляху далейшага разьвіцьця мы спаткалі недахоп сродкаў. Вось тут і паўстала пытаньне аб тых непатрэбных выдатках, якія мы робім ва ўсіх галінах нашае гаспадаркі і кіраўніцтва. Далей, неадпавядаючае сродкам павялічэньне штатаў выклікала тое, што зьявіліся лішнія людзі на фабрыках і ўстановах. У галіне гандлю мы таксама маем вялізарныя хібы. У каапэрацыі справа наладжана дрэнна.

Калі запытаць, як змагаецца з гэтым наш друк, дык трэба проста адказаць: друк ня выявіў і не выяўляе яшчэ досыць адвагі і энэргіі ў гэтай барацьбе. Цэнтральнаю задачаю друку зараз зьяўляецца замена сыстэмы недавер'я сыстэмаю падтрыманьня спэцыяліста гаспадарніка гаспадаркі, пры далейшым нацчадным выкрыцьці ўсіх болек і злачынстваў. **Кампанію**, якая зараз праводзіцца, **трэба разьвіць шырэй** Трэба наладзіць яе так каб **уцягнуць шырокія масы рабочых і сялян,** не абмяжоўваючыся толькі камісіямі, нарадамі і г. д. Апроч таго трэба пажадаць, каб ЦКК і іншыя ўстановы інфармавалі жыхарства праз друк аб тых злачынствах, заганах і лішках, якія ёсьць у апараце кіраўніцтва і на прадпрыёмстве».

Пасьля запытаньняў і спрэчак тав. Дзяржынскі заявіў: **«Рэжым эканоміі трэба разумець ня толькі ў тым сэнсе, што мы назапасім няхай 100 міл. руб. а шмат шэрэй Рэжым эканоміі**—гэта ёсьць упарадкаваньне ўсяе сыстэмы кіраўніцтва і ўсяго гаспадарнічаньня. Гэта пытаньне ня толькі эканамічнае, але і палітычнае. Рэжым эканоміі мае ня толькі сучасныя непасрэдныя матар'яльныя інтарэсы, але павінен выявіць нашу волю і жаданьне пабудаваць сацыялізм».

Нарада ўхваліла рэзалюцыю, у якой зазначана, што друк павінен востра зьмяніць характар кампаніі, максымальна ўцягнуць у яе шырокія працоўныя масы, выкарыстаўшы для гэтага ў першую чаргу рабкораў і селькораў. Кампанія павінна мець як мага больш канкрэтны характар. Яна павінна разгарнуцца ня толькі ў рабочым, але і ў сялянскім друку. Усю кампанію трэба праводзіць у шчыльнай сувязі з рэзалюцыямі 14-га зьезду партыі і апошняга пленуму ЦК УсеКП(б), каб яна была выкананьнем гэтых пастаноў. Асабліва ўважліва трэба наладзіць падрахунак дасягненьняў водлуг артыкулаў, а таксама рабкораўскіх і рабочых заметак.

Палёгкі выплатчыкам простых падаткаў.

Савет Народных Камісараў РСФСР прасіць СНК СССР надаць Саветам Народных Камісараў саюзных рэспублік права вызваляць поўнасьцю ці часткаю асобныя катэгорыі выплатчыкаў ад агульнасаюзных простых падаткаў (апроч мытных). Агульная сума палёгак, водлуг гэтае пастановы, не павінна перавышаць у працягу кожнага бюджэтнага году 0,1 проц. ліку вызначаных каштарысам адпаведных падаткаў. Гэтыя палёгкі могуць быць дадзены толькі пры ўмове поўнага выкананьня каштарысных асыгнаваньняў. Палёгкі ў галіне падатку могуць быць дадзены ня больш як на 1 год.

Усесаюзная нарада вясковых працаўнікоў.

Выступленьне т. Куйбышава.

На ўсесаюзнай нарадзе вясковых працаўнікоў Куйбышаў зрабіў даклад аб заганах і задачах нізавога савецкага апарату. Падкрэсьліўшы фактамі нездавальняючае становішча нізавога савецкага апарату, Куйбышаў зазначыў:

«Ячэйкі савецкае ўлады на вёсцы—апора ўсяе рабоча-сялянскае ўлады. Шмат сельсаветаў і валасных выканкомаў маюць нізкі культурны ўзровень.

У складзе сельсаветаў—16,8 проц. няпісьменных працаўнікоў; 27,4 проц. малапісьменных. Культурны ўздым выбарчых арганізацый—адно з самых важных пытаньняў. Ад імя партыі і ўраду заклікаю вас, нізавыя працаўнікі вёскі, узяць на сябе цяжкую працу ў галіне аздараўленьня савецкага апарату шляхам культурнага ўплыву на сяброў выканкомаў і сельсаветаў».

Рэжым эканоміі.

Што ўжо дала кампанія.

Скарачэньне выдаткаў у галіне кіраўнічых апаратаў 36 трэстаў і сындыкатаў на 16 красавіка складала 3.770.970 рублёў.

„Камсамолец не павінен піць“.

ЦК УсеЛКСМ распачынае актыўную барацьбу проці п'янства сярод рабоча-сялянскае моладзі пад лёзунгам: «Камсамолец не павінен піць». ЦК вылучыў камісію дзеля распрацоўкі канкрэтных мер і дырэктыў мясцовым арганізацыям у галіне барацьбы з п'янствам.

ПРА ДЗЯДЗЬКУ ТОДАРА І ЯГО СІНІ НОС.

Адны казалі, што ў дзядзькі Тодара нос пасінеў ад гарэлкі. Другія даказвалі, што нос сіні стаў па тэй прычыне, што дзядзька Тодар трымаў заўсёды свой нос „па ветру“. Ад сіверу-ж такое зьявішча бывае.

Памойму, нос дзядзькі Тодара пасінеў і ад таго і ад другога. Толькі нам вядома яшчэ і тое, што гэты самы нос быў спачатку чырвоны. Але дзеля таго, што дзядзьку Тодара ўсё чырвонае пужае, то ён пастараўся якнайхутчэй пазбавіцца ад гэтага паганага „рэвалюцыйнага“ сымптому. Зьвярнуўся да вядомага прафэсара. А той і парадзіў: каб пазбавіцца чырвані носа, трэба піць, пакуль не пасінее. Магчыма гэты рэцэпт і дапамог носу хутчэй пасінець.

Ды толькі справа тут ня ў носе. Якога-б колеру нос ні быў, ён усё ж такі так-сяк нюхае паветра і гэтым самым дае магчымасьць чалавеку жыць.

Чытача больш цікавіць, хто такі дзядзька Тодар. Дзядзьку гэтага шмат хто ведае, асабліва менскае грамадзянства. Дасканальна ж яго ведаюць менскія гандляры, былыя махляры чорнай біржы і духавенства. Толькі ўсе яго звалі ня дзядзькам Тодарам, а панам Вярнікоўскім ці панам міністрам.

Вось гэта той самы дзядзька і ёсьць. Ён жыве і зараз, нават больш таго, зьяўляецца рэдактарам дэфэнзыўскай газэты ў Вільні „Беларускае Слова“. А газэта гэта адным словам „беларускае“ слова. Калі хто чуў пра газэту Савінкава (вечнай памяці) „За Свободу“, дык «Бел. Слова» куды «лявей» заварачвае. Праўда, яе лёзунгі таксама «шырокі дэмакратызм», «барацьба з камунізмам», «за нацыянальную царкву» і г. д.

Але што лёзунг! Яна павінна пісаць так, як камандуе той, хто грошы дае. А грошыкі-та—дэфэнзыўскія... І супрацоўнічкі гэтай газэты Паўлюкевічы, Валэйшы і Ко—дэфэнзыўскія агэнцікі-шпікі. Вось дзядзька Тодар і заняў «пачэснае» мейсца ў гэтым «пачэсным», «беларускім» органе. Ды што сапраўды яму засталося рабіць.

Партфэль „міністра“ фінансаў беларускай рады «выпаў» з рук, беларускай вайсковай камісіі няма, каб займаць пасаду скарбніка, безграшоўе польскай дзяржавы не дае магчымасьці разгарнуць сваю чыннасьць на чорнай віленскай біржы. Выхад адзін—паслужыць верай і праўдаю дыфэнзыве. Справа таксама не бескарысная. К таму-ж пан Вярнікоўскі дужа любіць бачыць сваё прозьвішча ў друку.

Калісьці, у сваю бытнасьць у Менску, ён нават у аднэй беларускай часопісі хацеў выдрукаваць сваю аўтабіяграфію Але рэдактар гэтай часопісі патрабаваў платы (як ня крыўдна, ад „вядомага беларускага дзеяча?!“) па дзьве польскія маркі за радок пэтыту на задняй абложцы часопісу. Пакрыўджаны «дзяяч» чуць не звар'яцеў. Магчыма—ён і тагды быў «крыху» ненармальны. Аб гэтым чуткі былі. Але нас гэта мала абыходзіць. Нашто псаваць „кар'еру“ былога «пана міністра». Хутка, напэўне дзядзька Тодар выдрукае сваю аўтабіяграфію—з яе мы і даведаемся аб яго псыхічным стане. У гэтым жа фэльетоне мы даём толькі маленькі біяграфічны нарыс. Няхай ня крыўдзіцца паважаны пан Вярнікоўскі.

Ды, наогул, навошта нам сварыцца з гэткім «старым усімі паважаным беларускім дзеячом» (адрывак з яго ненадрукаванай аўтабіяграфіі). Магчыма прыдзецца спаткацца. Ёсьць такі лёзунг у газэце пана Вярнікоўскага: «Далучэньне Усходняй Беларусі да Заходняй...» А ну, злучацца гэтыя дзьве Беларусі! Усё можа быць. Вось будзе «мілае» спатканьне!

Так, дзядзька Тодар марыць і ўдзень і ўночы трапіць у Менск. Тут-жа яго і дамок застаўся на б. Архірэйскім завулку, і мейсца для пахаваньня шмат гадоў назад ім жа абгароджана на старажоўскіх могілках. І чаго толькі „беларускаму“ дзеячу ўздумалася ўцякаць? Плача па дзядзьку Тодару пакінуты дамок, плачуць старажоўскія могілкі! Але нічога, дзядзька Тодар, ня сумуй! У нас цяпер усё ня так, як было раней. Усё перавярнулася. Нават і старую прыказку перайначылі і кажуць: «Там добра, дзе вас няма». Ня сумуй, дзядзька, «рэдагуй» беларускае слова і трымай сіні нос «па ветру» пакуль не пачарнее—фашыстым будзеш!

М. Кастрыцкі.

У чырвонай Украіне.

Харкаўскі „Серп і Молат“ вырабляў кепскія малатарні.

ХАРКАЎ. Украінская нарада ў галіне якасьці прадукцыі атрымала шмат скаргаў ад сялян на дрэнную якасьць конных малатарняў, якія вырабляюцца на харкаўскім заводзе „Серп і Молат“.

У скаргах зазначана, што асобныя часткі малатарні лёгка псуюцца, шпарка зношваюцца зубчатыя колы і г. д.

Нарада наладжвае спэцыяльнае расьследаваньне.

Новы залеж вугалю ў Данбасе

ХАРКАЎ, 16-IV. У раёне Мушкетаўскага рудніка ў Данбасе геолёгічна дасьледчыя работы выкрылі ў адной з капальняў новы залеж вугалю вельмі высокае якасьці. Залеж мае блізка 500 міліёнаў пудоў вугалю.

Нашы гаспадарчыя задачы.

(Да вынікаў пленуму ЦК УсеКП(б).

У працягу апошніх пяці гадоў, на падставе новай эканамічнай палітыкі, мы займаліся адбудовай нашай гаспадаркі. Зараз мы са справай адбудовы справіліся, мы пераходзім да капітальнага будаўніцтва прамысловасьці, да яе пашырэньня. Перад камуністычнай партыяй і савецкай дзяржавай пастаўлена задача магчыма шпарчэй штурхаць уперад гаспадарчае разьвіцьцё, забясьпечыць бязупыннае будаўніцтва сацыялізму.

XIV зьезд партыі намеціў канкрэтныя задачы, пры вырашэньні якіх гэтае кардынальнае пытаньне было ажыцьцёўлена.

Пленум ЦК УсеКП(б), які адбыўся ў красавіку г. г., на падставе пастаноў XIV зьезду партыі абгаварваў практычныя пытаньні, зьвязаныя з вырашэньнем пастаўленай зьездам задачы

Пленум даў агульную ацэнку нашай эканомікі, указаў на шпаркі рост вытворчых сіл у напрамку павялічэньня значэньня сацыялістычных элемэнтаў у народнай гаспадарцы.

Але гэты рост адбываецца пры ўмовах неадпаведнасьці ў разьвіцьці прамысловасьці і сельскае гаспадаркі і пры агульнай эканамічнай адсталасьці нашага краю. Адсюль і цяжкасьці, якія паўстаюць на шляху нашага гаспадарчага росту.

Калі мы ўводзілі НЭП, гаспадарчае разьвіцьцё нашага краю цалкам залежыла ад разьвіцьця сельскае гаспадаркі, бо прамысловасьць ніяк не магла адбудавацца пры адсутнасьці хлеба і с.-г. сыравіны. Нам трэба было спачатку штурхануць разьвіцьцё сельскае гаспадаркі. Сельска-гаспадарчы ўздым стварыў попыт на тавары прамысловасьці і, гэткім парадкам, штурхануў апошнюю на разгортваньне. Прамысловасьць павялічыла сваю вытворчасьць у 1924-25 годзе на 64 проц. і ў сёлетнім годзе павялічвае на 30 40 пр. Зараз становішча зьмянілася. Зараз далейшае разьвіцьцё усёй гаспадаркі цалкам залежыць ад прамысловасьці. Таварны голад, які мы зараз перажываем, зьяўляецца лепшым фактам, які пацьвярджае вышэйсказанае. Сельская гаспадарка разьвілася і выяўляе вялікі попыт на тавары прамысловасьці, у той час, як прамысловасьць ня мае магчымасьці гэты попыт здаволіць. Выхад з гэтага становішча—усямернае разьвіцьцё прамысловасьці, яшчэ большае ўзьняцьце яе значэньня ва ўсёй народнай гаспадарцы—**у індустрыялізацыі краю.**

XIV зьезд УсеКП(б) ухваліў: **«Забясьпечыць за СССР эканамічную самастойнасьць, для чаго трымаць курс на індустрыялізацыю краю, разьвіцьцё вырабу сродкаў вытворчасьці і стварэньне рэзэрваў для эканамічнага манэўраваньня».** Наша прамысловасьць амаль цалкам выкарыстала гаспадарчую спадчыну буржуазіі, усё абсталяваньне прадпрыёмстваў, якое яна нам пакінула, і зараз нашае гаспадарчае разьвіцьцё цалкам залежыць ад нашага фабрычна-заводзкага будаўніцтва. А будаўніцтва залежыць ад тых сродкаў, якія дзяржава можа ўкласьці на будаўніцтва.

Да рэвалюцыі ўсе патрэбы прамысловасьці здавальняліся замежныя увозам. Савецкая дзяржава так рабіць ня можа. Будуючы сацыялізм на грунце разьвіцьця буйнае прамысловасьці, мы павінны самі вырабляць усё патрэбнае для прамысловай гаспадаркі і ня быць залежнымі ад замежнага ўвозу.

Згуртаваньне ўсіх прыбыткаў ад прамысловасьці і гандлю, а таксама і ўсяе крэдытнае сыстэмы ў руках дзяржавы, адчыняе магчымасьць гэткага накапленьня, якое патрэбна для сацыялістычнага будаўніцтва, для росту індустрыі.

Але гэтая задача можа быць найбольш лёгка вырашана пры двух галоўных умовах: папершае, калі ва ўсёй краіне і ва ўсіх галінах гаспадаркі будзе праведзен самы люты рэжым ашчаднасьці, эканоміі і рашучай барацьбы з усякімі непатрэбнымі і невытворчымі выдаткамі; а падругое—калі жыхарства Савецкага Саюзу ўсе свае ашчадныя сродкі будзе ўкладаць на ўсякія дзяржаўныя і каапэрацыйныя пазыкі дзеля выкарыстоўваньня іх на разьвіцьцё прамысловасьці.

Вялізнае значэньне таксама мае разьвіцьцё нашага вывазу заграніцу і ўвозу новага абсталяваньня да нас. А таму разьвіцьцё вывазу зьяўляецца важнай умовай індустрыялізацыі. Наша задача—**вываз павінен перавысіць увоз**, і мы можам ужо адзначыць, што дырэктывы партыйнага зьезду ў гэтым сэнсе ўжо ажыцьцяўляюцца: **сакавік месяц упяршыню за апошні год даў актыўны баланс замежнага гандлю.**

Зусім зразумела, што курс на індустрыялізацыю ні ў якім разе не азначае зьмяншэньня нашай увагі да сельскай гаспадаркі, што лёзунг партыі «тварам да вёскі» бывцам адхіляецца ў бок. Партыя павінна і будзе зварочваць увагу на сельскую гаспадарку надалей ня менш, чым да гэтага часу. Наш вываз можа і будзе павялічвацца за кошт разьвіцьця сельскае гаспадаркі, за кошт вынікаў яе пашырэньня. І зразумела, што чым больш будзе прадукцыя сельскае гаспадаркі, тым больш мы зможам вывазіць, тым больш мы зможам увазіць рэчаў абсталяваньня, якія патрэбны для нашага гаспадарчага будаўніцтва.

Але ў гэты час нам трэба сачыць за тым, каб быць менш залежнымі ад замежнага рынку, таму нам трэба ўзмацніць тыя галіны гаспадаркі, у якіх больш адчуваецца залежнасьць ад капіталістычнага рынку: машынабудаўніцтва разьвядзеньне бавоўны, здабыча каляровых мэталяў і інш.

Для правільнага разьвіцьця нашага гаспадарка павінна быць забясьпечана ад выпадак неўраджаю і іншых складаных абставін, якія могуць стварыцца, і нам трэба падумаць пра запас на чорны дзень. Таму пленум ухваліў стварыць фонд у 100 міліёнаў руб., які б нас гарантаваў ад усякіх неспадзяванасьцяй.

Зараз, калі пачынаецца капітальнае будаўніцтва, яшчэ больш павінна быць узмоцнена пляновае кіраўніцтва, на што пленум зьвярнуў увагу партыі.

Такім парадкам, чарговыя задачы нашага гаспадарчага будаўніцтва вырашэньне цяжкасьцяй нашага эканамічнага становішча пленум ЦК УсеКП(б) намеціў шляхам **большага накапленьня, мэтазгоднага і эканомнага выкарыстаньня зьбіраемых сродкаў і суровага ажыцьцяўленьня пляновасьці ва ўсіх галінах нашае гаспадаркі.**

Л. К.

У САВЕЦКАЙ БЕЛАРУСІ.

Вынікі кампаніі па страхоўцы.

(Калінішчына).

Афіцыйны тэрмін увыскаваньня грошы па абавязковаму страхаваньню скончан 15 сакавіка, і зараз мы маем магчымасьць падвесьці ў каротках рысах вынікі гэтай кампаніі. Усяго па Калінінскай акрузе налічана па абавязковаму страхаваньню 225774 руб. 26 к., складзена на бядняцкія гаспадаркі 22293 р. 87 к., падлягала да выкананьня 203380 р. 39 к. Выканана да 15 сакавіка 160907 р. 14 к., альбо 80 5 проц усяго заданьня. Па асобных раёнах процантнае выкананьне хістаецца ад 97,8 проц. у Бялынкавіцкім раёне да 60,7 проц. у Мсьціслаўскім раёне. Характэрна адзначыць, што бядняцкія гаспадаркі ўплацілі па страхоўцы ў першую чаргу, а яна плацельнікамі зьяўляюцца больш заможныя, якія могуць уплаціць. На дабраахвотнаму страхаваньню было заданьне ад Белдзяржстраху на суму 58660 р., выканана 18787 р. 86 к., альбо 32 проц. заданьня.

З 1 кастрычніка 1925 г. па 1 сакавіка 1926 г. па акрузе было 176 пажараў, згарэла 421 будынак. Выплачана страхоўкі 18912 р. 18 к., за гэты-ж час пала 1783 каровы, выплачана за іх страхоўкі 34277 р. 20 к. Падзеж жывёлы ў гэтым годзе больш супроць мінулага году на 12 проц., гэта тлумачыцца недахопам харчаваньня для жывёлы.

П скі.

Хворыя мейсцы каапэрацыі.

(Княжыцкае спажывецкае таварыства, Магілёўскі раён).

Каапэратыў існуе з 1922 году. Становішча яго зараз вось якое: пайшчыкаў 316, паявога капіталу 370 рублёў 24 кап., г. зн., па 1 р. 14 к. на кожнага пайшчыка. Але гэтага капіталу даўно ўжо няма. Калі прадаць усе тавары і маемасьць і заплаціць даўгі каапэратыву, то яшчэ ня хопіць аплаціць 800 руб. Акрамя гэтага, у каапэратыве ёсьць няпрыгодныя для ўжываньня тавары: ламачыны плугі, косы, сярпы—прыблізна на суму 200 руб.

Якім жа шляхам дайшла да гэтага каапэрацыя? Шлях быў самы «звычайны». Перш за ўсё быў абраны старшыня праўленьня т. Гвазьдзёў, якога мала хто ведаў,—хлопец меў рукі на ўсе штукі; другое—былі падабраны «супрацоўнікі» гэткага-ж гатунку.

Тавары купляліся што таньней, ня гледзячы на іх якасьць, часамі на 30 проц. у прыватных гандляроў. Між каапэрацыяй і спэкулянтамі м. Княжыцы завязалася сяброўства, якое падрывала аўтарытэт каапэрацыі перад сялянствам, і сяляне называлі гэта проста «лавачкай».

Тавары былі не таньней, як у прыватных крамах, а якасьцю далёка ўступалі.

Навучылася каапэрацыя ад прыватных крамнікаў даваць тавары «напавер», толькі кожны супрацоўнік рабіў гэта паасобна, і толькі часам усе разам аб гэтым ведалі. Ну, а самі бралі напавер у першую чаргу, бо каму-ж болей веры, як ня ім, «абраным ад народу».

Спрабавалі нават пазычаць грашмі, мусіць думалі з часам адчыніць аддзяленьне крэдытнага т-ва. Бралі і самі грошы ў крэдыт: без звароту, ці са зваротам—гэта невядома. Вядома толькі, што за крамнікам лічыцца 300 руб. доўгу; старшыня-ж падкачаў—усяго на яго долю выпала каля соценькі. Лічыцца яшчэ доўгу за тымі, што бралі напавер, каля сотні рублёў. Вось якую каапэрацыю пакінула старое праўленьне.

Як часта рэвізуецца каапэрацыя? Каса рэвізуецца адзін раз у месяц, а справы раз у тры месяцы. Рэвізія ўсё ж ткі была „добрая", бо не, па сутнасьці, і не было.

Надоечы быў сход пайшчыкаў. Некаторыя прынесьлі паявыя ўзносы і новыя паі, але як даведаліся аб гэткім становішчы каапэрацыі і аб некарыснасьці злачынцаў, дык ніводзін і капейкі ня даў.

— Дай пай, а потым дзесяць раз заплаці, калі што раскрадуць,—казалі сяляне.

На сходзе абмяркоўвалі, што рабіць далей—ці распусьціць каапэратыў, ці далучыць яго да больш моцнага „Чырвоны Араты". Парашылі на тым, каб пакінуць каапэратыў, бо ўсё-ж такі пры новым праўленьні ён за паўгода даў 300 руб. чыстага прыбытку. Магілёўскі РВК, выслухаўшы справаздачу старшыні праўленьня аб становішчы каапэратыву, пастанавіў: сыскаць усе даўгі, а вінаватых аддаць пад суд, бо вербаваць новых пайшчыкаў і праводзіць каапэрацыйны трохтыднёвік у Княжыцкім раёне пры такім становішчы немагчыма.

Трэба якнайхутчэй сыскаць праз міліцыю старыя даўгі па выканаўчых лістох, прысьпешыць справу прыцягненьня растратчыкаў да адказнасьці, прасіць Райсаюз даць каапэрацыі большы і доўгатэрміновы крэдыт, не дапускаць запазычанасьці супрацоўнікаў каапэрацыі, павесьці вярбоўку новых пайшчыкаў.

Гэткую пастанову зрабіў Магілёўскі РВА.

А. Гадзеўскі.

На культурна-асьветным фронце.

Палітасьветная праца ў Крычаўскім раёне.

(Калінішчына).

Палітасьветная праца па раёну яшчэ не ўвайшла ў тую плянавасьць, якая патрэбна.

На раёну ёсьць дзьве дзяржаўных хаты-чытальні, 33 чырвоных куткі, арганізаваныя самымі сялянамі, але справа кіраўніцтва над імі з боку райпалітасьветы няма. Ёсьць добрыя чырвоныя куткі: дзе добры загадчык кутка, там і насяленьне зацікаўлена. Напрыклад, у Дарлюскім, Лабковіцкім і Даленскім чырвоных кутках. У гэтых вёсках моладзь арганізавалася навакол кутку, ставяць спэктаклі. Гэтым выбіраюць грошы на газэты і часопісі.

Райпалітасьветай у галіне ліквідацыі няпісьменнасьці было арганізавана 27 лікпунктаў, з іх 4 дзяржаўных, а апошнія дабраахвотныя. Слухачоў па лікпунктах 860 чалавек; большасьць з іх жанчыны. З гэтага ліку маецца 3 яўрэйскіх лікпункты.

Як вопыт, райпалітасьветы супольна з райкомам ЛКСМБ утварыў 2 школы сялянскай моладзі.

Культурна-асьветныя камісіі, утвораныя пры сельсаветах, належнага напрамку не атрымоўвалі ад райпалітасьветы і праца іх спаць.

Наогул, ажывіць працу райпалітасьветы магчыма пры ўцягненьні ўсіх сябраў райпалітасьветкому ў актыўную працу, бо працуе фактычна адзін толькі загадчык РАНА.

М. Дзям'янкаў.

Школа „будуецца".

(Пятрыкоўскі р., Мазыршчына).

Міхедавічы—гэта дзьве вёскі—Міхедавічы І-180 двароў і Міхедавічы ІІ—50 двароў, акрамя таго, шмат прылягаючых хутароў.

Школы-ж з дзяржаўным будынкам няма ні ў адной.

У 1924 годзе прадстаўнік Пятрыкоўскага РВК т. Бызінскі дабіўся згоды ад сялян вывезьці лес на пабудову школы, але лесу да гэтага часу няма.

Сельсавет у гэтым вінаваціць РВК—акруговы аддзел Нар'асьветы. Праўда, РВК даў каштарыс с-савету в адносінай у Вятчынскае лясьніцтва даць лес на забудову школы. Вятчынскае л-ва адмовілася даць лес дзеля таго, што яно належыць да Жыткавіцкага раёну.

Паперка адсылаецца назад у с-савет, а с-савет накіроўвае ізноў у Вятчынскае лясьніцтва.

Паперка тая самая з розьніцай тэй, што даручана другому сябру сельсавету. Новы сябра с-с пакавае гэту паперку аб'езчыку Камаровіцкага л-ва, бо ў Вятчынскае лясьніцтва ісьці яму няма часу, ды к таму лес знаходзіцца за 20 вёрст, і ездзіць туды па лес сяляне ня згодзяцца. Лес жа Камаровіцкага л-ва знаходзіцца за 5 вёрст. Аб'езчык пабачыўшы адносіну, сказаў, што лесу на продаж ужо няма і лясьніцтва ня дасьць яго, бо паперка напісана ў Вятчынскае л-ва.

Такім парадкам лесу на школу няма. Школы-ж вымагаюцца ў цесных будынках, дзе можна ўмясьціць адну чацьвёртую частку жадаючых вучыцца. А ў акруговым аддзеле Нарасьветы школа бадай што лічыцца будуемай. Вінаватых знайсьці трэба і аддаць пад суд.

Селькор А Журавскі.

Гаспадары і падсуседзі.

(Слуцак).

Беда, калі ў адным будынку працуюць дзьве школы! Заўсёды загадчык адной з іх будзе лічыць сябе гаспадаром, а другую падсуседам.

Адносіны-ж гаспадара да падсуседа ўсім відомы. Вось у такім палажэньні апынуліся агульна-адукацыйныя курсы, якія працуюць у вячэрнюю зьмену ў адным з будынкаў з 5 сямігодкай. Загадчык сямігодкі лічыць сябе гаспадаром і камандуе, як хоча. У сваіх каманьдаваньнях ён даходзіць да сьмешнага. Назаўна ён прысылаў тэхнічныя курсам дапісаць два сажні дроў, забыўшыся, што курсы працуюць толькі ў другой палове вучэбнага году ў гэтым будынку і ўжо даплацілі патрэбны лік дроў. Каб нагнаць больш страху, ён напісаў дзслоўна так: „Калі дроў не будуць дастаўлены, я прымушан буду зачыніць курсы". Гэтага курсы не чакалі і не ведалі, што маюць гэткага грознага гаспадара і начальніка. Але гэтая пагроза нікога не напалохала, бо ясна відаць, што ў загадчыка 5 сямігодкі „вум за розум заехаў". Праўда і Аддзел Асьветы спыніў „зараваўшагася" гаспадара, але, як відаць, часова. Трэба пашукаць лякарства і вылячыць хваробу загадчыка назаўсёды, што будзе прыкладам і для другіх.

П. Асьцюк.

Пошта і газэта ў вёсцы.

Хто вінават?

Часта сяляне скардзяцца на тое, што ня ўсе нумары газэт прыходзяць. Такія здарэньні бываюць, ня ведаю ад каго гэта залежыць. Але бывае і горш.

На люты м-ц я здаў сваячасова падпіску на газ. „Савецкая Беларусь" і журнал „Мопр'а" на 2 месяцы. На падпіску грошы здаў 20 студзеня, а газэты ніводнай яшчэ не атрымаў і да гэтага часу, таксама і журнала „Мопр'у".

Спытаўся ў загадчыка Цепленскага паштовага агэнцтва, чаму ня ідуць газэты і журналы. ён адказвае, што яму не прысылаюць з Рудзенску. І праўда, некалькі разоў прысутнічаў, як прыходзіць пошта і ніводнага № „Сав. Беларусі" няма.

Газэта ня вышла на люты, чакаў і думаў што выйдзе на сакавік; прайшоў сакавік, а газэты няма. Каб не застацца без газэты на красавік, мусіў пасылаць грошы ў кантору, і такім парадкам выпісаў.

Сялянства мае цягу выпісаць газэту проста з рэдакцыі, бо выпісаўшы на месьце часта прападаюць, а калі пойдуць усе ў рэдакцыю, то будзе надта перагружана.

Неабходна якнебудзь наладзіць лепш пошту. А грошы за газэту і журнал так і прапалі і вінаватага няма нікога.

А вінаватых трэба знайсьці.

П. П. Лобус.

Весткі з месц.

Цікавыя знахадкі.

Каля Вішкавіч, Чашніцкага р., Віцебшчына, выяўлены сервікавыя крыніцы, якімі лечыцца мясцовае насяленьне.

Каля Альшэнік, Бешанкавіцкага р. знойдзена добрая белая гліна.

Трэба гэтыя знаходкі праверыць і дасканала дасьледаваць, бо яны могуць быць вельмі карысны.

М.

Другім прыклад.

Калі ў прошлым годзе мы шмат пісалі аб дрэнным становішчы нашых дарог і мастоў, штурхалі райвыканкомы, каб яны папраўлялі дарогі, дык у гэтым 26 г. мы бачым зусім другое. Райвыканкомы самі ўжо пачалі клапаціцца аб дарожным будаўніцтве і ўжо прыступілі да папраўкі дарог, будоўлі мастоў і г. д. Прыкладам можа служыць **Плешчаніцкі райвыканком** (Барысаўшчына), які перабудоўвае мост у м. Плешчаніцах папраўляе дарогу ў в. Рудні і г. д. Пара бы і другім раёнам.

А.

Акруговая хроніка.

Пасеўная кампанія.

Віцебск. Акруговае аддзяленьне Цэнтразэмскладу атрымала 750 пуд. нягашанай вапны і 500 пуд. салетры. Насёна атрымана: 250 пуд. сэрадэлі, 500 пуд. канюшыны і 2 вагоны лубіну.

Посьпехі каапэрацыйнага трохтыднёвіка.

Магілёў. У Бялыніцкім раёне завярбована 803 новых пайшчыкаў з капіталам у 1174 руб., у Чавускім—1000 чал. У Шапялевічах адчынена новае спажывецкае таварыства: уступіла 277 пайшчыкаў з паявым капіталам у 403 руб. У Нова-Бейнянскае т-ва ўступілі 270 пайшчыкаў з капіталам ў 400 р. У Верхніх Тошчыцах адчынены каапэратыў, у які ўвайшлі 161 пайшчык з паявым капіталам у 400 руб.

Авіяхім на дапамогу сельскай гаспадарцы.

Ворша. Цэнтральны Савет Авіяхіму адпусьціў на акругу на 400 рублёў хімічнага ўгнаеньня. Угнаеньне будзе выдавацца дарэмна членам Авіяхіму, якія хочуць заклесьці паказальныя ўчасткі.

На шматпольле.

Ворша. У гэтым годзе на акрузе будзе пераведзена на шматпольле 12.000 дз.

С.-г. падатак.

Клімавічы. Па Калінінскай акрузе да 10-га красавіка выканана 95 проц. сельскагаспадарчага падатку.

Хібы ў справе сельска-гасп. крэдыту.

„Канкурэнцыя".

С.-г. т-ва „Пчала", Заслаўскага раёну, Меншчына яднае звыш 700 пайшчыкаў сялян, але было-б яшчэ і больш, каб гэтае т-ва вяло працу, як належыць.

За апошнія часы гэта т-ва стала нешта дэфіцытным, нешта пачало хварэць.

А вось яшчэ якія выпадкі адбіваюць у сялян ахвоту ўступаць у пайшчыкі:

Прыходзіць аднога разу селянін у т-ва і просіць пазыку на выплату доўгу за с.-г. машыны

— Вы дзе машыны бралі? Пытаецца старшыня.

— Ну, дзе-ж, вядома ў Цэнтраземскладзе.

— Ага, у Цэнтраземскладзе!!

Пазыкі не атрымаеце, хоць-бы ў нас грошы і былі-б, бо трэба было браць машыны у Цэнтраземскладзе а ў Белсельсаюзе.

— Чаму гэта так? Зьдзіўлена пытаецца селянін, я ж у вас пай унёс, а не ў Цэнтраземскладзе!

— Ну, мала быць што,—сур'ёзна пачаў адгаварвацца старшыня,—мы канкурыруем з Цэнтраземскладам.

— Ну, дык дасьцё грошай, ці не? Спытаўся ізноў селянін, не зразумеўшы слова „канкурыруем".

— Табе сказалі, што канкурыруем і ні граша ты ў нас не атрымаеш.

— А халера вас ведае з вашай канкурэнцыяй і ўсім, трэба будзе свой пай забраць і суседзям сказаць, каб гэта зрабілі—з гэтакімі думкамі выйшаў селянін з таварыства, а „канкурэнцыя" доўга яшчэ міхцелася ў яго галаве.

Памойму, старшыня мог проста сказаць, што грошай зараз няма і ты, брат, іх не атрымаеш.

А так ставіць пытаньне, што мы канкурыруем, што, калі ня ў нас узяў машыны, а ў Цэнтраземскладзе і дзеля гэтага ні граша не атрымаеш, памойму не гадзіцца.

Сел. Максімчык.

300 вёрст за пазыкай.

Ня гледзячы на тое, што сав. улада ідзе насустрэч бяднейшаму сялянству і робіць усялякія палёгкі ў справе атрыманьня пазыкі, у гэтай галіне вельмі часта па мясцох робяць наадварот. Дзеля гэтага сяляне неахвотна ідуць у крэдытнае т-ва, а ў іншыя разы зусім адмаўляюцца браць крэдыт і па сваёй несьвядомасьці скардзяцца на сав. уладу.

Вось, напрыклад, сялянка Белавус з в. Гадзева, Запольскага с-с хадзіла 6 разоў па куль атрымала крэдыт у Плешчаніцкім т-ве (Барысаўшчына), зрабіўшы агулам 300 вёрст

Ня дзіва, што ад гэтага „лёгкага" крэдыту сяляне рукі апускаюць.

Пара супрацоўнікам мець на ўвазе, што і лапці грошы каштуюць, якія рвуць сяляне, ходзячы за крэдытам і не вадзіць сялян за насы, каб па 6 разоў за крэдытам хадзілі.

А. К.

Як ідзе ў нас беларусізацыя.

(м. Карма, Магілеўск. акр.).

Беларусізацыя ў раёне ідзе шпаркімі крокамі. Арганізаваны курсы беларусазнаўства, якія наведваюць усе раённыя работнікі.

Апарат райвыканкому ўжо можна будзе перавесьці цалкам на беларускую мову, бо тут ужо пратаколы, а таксама і розныя паперкі сельсаветам друкуюцца на беларускай мове.

Вось толькі дрэнная справа з грашовай часткай райвыканкому: там трудна перайсьці на беларускую мову, бо няма на беларускай мове кніжак па бухгальтэрыі.

Старшыні сельсаветаў і сэкратары таксама некаторыя ведаюць добра мову, асабліва партыйцы і некаторыя камсамольцы, якія былі на курсах сэкратароў і ў парт-школе перасоўцы. А самае галоўнае гэта тое, што можна перавесьці на беларускую мову - райвыканком, райком партыі, а раз гэтыя можна, тады падцягнуцца і ніжэйшыя ўстановы.

Паляўцоў М.

„Закон" Мяхедкі.

Сёлета на Ратамскі сельсавет (Заслаўскі р., Меншчына) з дзяржаўных лясоў было адпушчана шмат дроў і 2000 пнёў страявога лесу. Лес гэты разьмеркавала лясная камісія, на чале са старшынёй с.-савету т. Мяхедкам.

Нельга сказаць, каб ужо надта лес добра быў разьмяркованы, бо атрымалі яго каму трэба і каму ня трэба.

Селянін бядняк в. Дзехцяроўкі, Васіль Раманоўскі ня мае ні хлева, ні току і яму на гэта з сельсавету так-сяк далі пасьведчаньне на права атрыманьня з лясьніцтва некалькіх пнёў дрэва.

Схадзіў раз Раманоўскі ў Заслаўскае лясьніцтва за 16 вёрст, а там яму кажуць: „Пасьведчаньне пакінь а прыдзеш другі раз і атрымаеш дрэва", і пашоў Раманоўскі хадзіць у лясьніцтва ды назад. Хадзіў нешта разоў з дваццаць і адзін усё адказ быў. Пасьля прыходзіць, нарэшце, канчаць справу, а яму аддаюць пасьведчаньне.

— Чаму гэта так?!

— Ды так, што пасьведчаньне трэба ў сельсавеце перарэгістраваць, а тады мы табе ўсучым дрэва.

Прыходзіць Раманоўскі ў сельсавет, а там Мяхедка пытаецца ў яго:

Ці ты сябр с.-г. каапэрацыі, ці не?

— Не, адказвае Раманоўскі.

— Ну, дык і каціся!

Чаму гэта, як, што?

Каціся, гавару табе, бо я—начальнік лясоў і ведаю, што табе дрэва па закону не палагаецца

— У мяне ж хлева няма, няма току!—просіцца Раманоўскі.

— Каціся, каціся—по закону значыцца.

Памойму, каапэрацыя тут ніпрычом.

С.-г. каапэрацыі лес адпускаецца асобна і разьмяркоўваецца паміж пайшчыкамі. Але ўзяць хоць сабе і „закон" Мяхедкі дык па яго закону кулакі, Ляхаўшчыны, напрыклад, Паляжай. у якога будынкі за маё мяё, а атрымаў бяз ніякай каапэрацыі 18 пнёў дрэва, а Раманоўскі, у якога ні хлева, ні току, ні аднаго пня не атрымаў.

Вот гэта дык „закон".

Дзехцяроўцы просяць, каб хто колечы на гэты „закон" зьвярнуў увагу і ўнёс некаторыя зьмены.

П.

Жыцьцё Палесься.

Любаньскі раён па свайму становішчу на $2/3$ самая глухая і бедная частка Палесься. Раён больш чымсь на палову пакрыты балотамі, хмызьнякамі і лесам.

Сельская гаспадарка адсталая і прымітыўная, а месцамі першабытная. Сустракаюцца ў вёсках курныя хаты

Глеба балотная, месцамі пяскі, без угнаеньня дае зусім малы ўраджай.

Жывёла дробная, балотная (палеская—як тут кажуць) нічога не дае гаспадару, апрача стратаў. Пры абгаворваньні пытаньня аб заводзе лепшай жывёлы, з боку насельніцтва выказвае апасеньне, ці магчыма прыстасаваць яе да палескіх умоў.

— Ня вытрымае тут іншая скаціна, яна загразне ў нашых балотах, падстаць тут толькі нашым маленькім кароўкам жыць,—кажуць дзядзькі.

— Наша карова павінна ўмець з купіны на купіну скакаць.

У гэтую вясну большасьць насельніцтва, асабліва паўднёвая частка раёну, гаруе ад бязкорміцы. Неўраджай аўса, ячменю, зацяжная зіма, неўраджай сена ўжо прывялі да таго, што жывёла зьядае саламяныя стрэхі будынкаў. Ёсьць выпадкі, калі новыя стрэхі раскрадаліся на корм жывёле. Ёсьць і падзеж жывёлы.

Убогасьць жыцьця параджае нярашлівасьць і сумны выгляд селяніна, часта з папсутымі трахомай вачыма і каростай.

Сялянства лічыць што валеж і сухастойны лес—гэта яго і цягне ўсё што толькі можна. Валяжу дужа і няма магчымасьці скарыстаць яго.

Недастача ўдобнай зямлі, вузкапалосіца і дальнязямельле выклікаюць крык у вёсцы аб хутчэйшым земляўпарадкаваньні.

Ёсьць значная цяга да перасяленьня ў іншае месца. З некалькіх вёсак езьдзілі ў Сібір. Прадалі гаспадарку амаль што не дарма, прадалі заможным і паехалі. Цяпер вярнуліся назад, не знайшлі таго, чаго бы ім хацелася. Некаторыя спрабуюць вярнуць назад спушчаную за дарма маемасьць. А тыя, хто купляў гэтую маемасьць, прад'яўляюць дакуманты, па якіх яны афіцыйна купілі гэтую маемасьць. Ідзе вясна і цяжка гэтым бедакам набыць цяпер сабе гаспадарку.

Ня лічучыся з дрэннымі ўмовамі жыцьця у раёне ўсё ж такі пануе самагоншчына, псуецца апошні хлеб.

Пры паяўленьні першых адзнакаў вясны нязначная колькасьць школ пакідаецца дзяцьмі, якіх бацькі забіраюць пасьвіць жывёлу.

Востра стаіць пытаньне аб пашырэньні земляўпарадкаваньня, лесаўпарадкаваньня, аграноміі і іншых мерапрыемстваў, накіраваных к падняцьцю сельскай гаспадаркі ў гэтай адсталай частцы нашай Беларусі. Вялікая яшчэ праца чакае нас у паляпшэньні становішча і быту ў гэтых непралазных балотах Палесься, дзе з прыходам вясны трудна дабрацца да адарваных вёсак, асабліва да прылучанай часткі ад Мазыршчыны, якая складае Гарадзячынскі сельсавет і мае адлегласьць ад раённага цэнтру 40-45 вёрст.

У газэтах была заметка аб тым, што вывучваецца пытаньне аб выдзяленьні самастойнага Палескага раёну з частак Старобінскага, Любаньскага раёнаў нашай акругі і прылягаючых частак Мазыршчыны. Калі б гэта было зроблена—гэта дало б магчымасьць хутчэй узьняць гаспадарчае і культурнае становішча гэтай часткі Палесься. Каб была магчымасьць злучыць чыгункай ветку ад Пасталоў з Урэччам, альбо Слуцкам, гэта дало б магчымасьць адразу ўзьняць Палесьсе і скарыстаць тыя багацьці, якія тут маюцца у лясох, вазёрах Князь і Вечар і рацэ Арэсе багатай рыбай.

Раённыя працаўнікі горача спаткалі мерапрыемствы акругі па ачыстцы і паглыбленьні ракі Арэсы і намечанай мэліярацыі ў раёне. Зарэгістравана ўжо сотні грабароў, якія маюць жаданьне пайсьці на працу. Ачыстка ракі дасьць магчымасьць спусьціць ваду з тых канаў, у якіх яна ніжэй, чым у рацэ.

Перад райвыканкомам стаіць шэраг чарговых задач па земляўпарадкаваньню: праведзеньне абрэзак, данадзяленьне малазямельных, разьмеркаваньне лугавых фондаў. У галіне пашырэньня зямельнай плошчы—умацаваньне мэліярацыйнай працы існуючых таварыстваў, складаньне новых, скарыстоўваючы ініцыятыву і сродкі насельніцтва. Ёсьць перспэктыва ў далейшым на паляпшэньне становішча і ўмоў працы ў раёне. Працаўнікі, як тыя краты, падрываюць першабытнасьць умоў, нярэдка трацячы сваё здароўе і сілы Ужо ёсьць значныя посьпехі ў параўнаньні з вельмі нядаўнім мінулым ярага бандытызму, калі днём працавалі ў канцэлярыі, а ноччу былі ў акопах, ці іншых мясцох з вінтоўкаю ў руках, аберагаючы сваё жыцьцё і першыя крокі савецкай улады.

Чарнікевіч.

Партыйнае жыцьцё.

Ячэйка вядзе за сабой рабочую масу.

(Ячэйка КПБ, завод „Труды“, Полачына).

Ячэйка нашага заводу хоць і маладая і хоць у большасьці сваёй складаецца з кандыдатаў, але існаваньне яе адчуваецца ва ўсім. Якую-б галіну працы ні ўзяць, там адчуваецца кіраўніцтва ячэйкі. Ячэйка арганізуе сьвяткаваньне ўсіх рэвалюцыйных памятных дзён. Ячэйка--застрэльшчык у праводзеньні ўсякіх кампаній. Ячэйка карыстаецца аўтарытэтам сярод рабочае масы заводу і навакольнага сялянства. Ячэйка аўтарытэт свой заваявала на практычнай працы. Ставячы своячасова пытаньні рабочага жыцьця і становішча вытворчасьці і правільна іх вырашаючы, прыслухваючыся да голасу мас, ячэйка вядзе масу за сабой. Узяць хоць бы нядаўна адбыўшыяся перавыбары завкому. Цэлы месяц вялася падрыхтоўка. Абгаварылі, намецілі кандыдатаў. Гэту працу ўдалося правесьці з посьпехам. Працуючы разам на вытворчасьці, дасканала ведаючы кожнага рабочага, ячэйка і намеціла якраз тых кандыдатаў, якія пажаданы і беспартыйным рабочым. Ня гледзячы на тое, што кандыдатуры абгаварваліся і на дэлегацкім сходзе, і на сходзе работніц, і на агульным сходзе, паўсюды гэтыя кандыдатуры сустракаліся з вялікім здавальненьнем. Гэта не адзіны выпадак, а кожны раз пры праводзеньні ўсялякай кампаніі ячэйка ідзе ўперад. Робячы агульныя сходы адчыненымі, прыцягаючы беспартыйных на палітзаняткі, ячэйка сабрала вакол сябе хоць ня надта вялікі, але моцны актыў. У выніку такой працы ячэйка за год вырасла на 100 проц. (Рост за кошт камсамола, поўпрыежджых і мясцовых рабочых). Апрача працы на заводзе, шмат увагі зьвяртаецца шэфпрацы. Шчыры ўдзел прымае ячэйка ў справе паляпшэньня быту рабочых. За мінулы год дасягнулі пабудовы часткі кватэр рабочым, маецца перспэктыва, што гэта самае будзе і сёлета. Пасоўваньне газэты ў масы—справа ячэйкі. Дзеля гэтай мэты кожны месяц праводзіцца кампанія па выпісцы газэт; у выніку гэтай працы лік выпісваемых газэт амаль не раўняецца ліку рабочых заводу, а калі ўзяць толькі пісьменных, якія могуць самастойна чытаць газэту, дык на кожнага рабочага, калі лічыць з журналамі, прыходзіцца па аднэй газэце. Рабочыя ня прывыклі яшчэ да індывідуальнай падпіскі, а ўвесь час вядзецца падпіска з адлікамі праз кантору, і калі на сакавік у канторы ня было грошай, рабочыя засталіся, у каго ня было сваіх грошай, без газэт. У гэтым месяцы на дапамогу прышло выдавецтва «Чырвонай Полаччыны» і выпісала газэты ў крэдыт. Але наогул гэта зьявішча не нармальнае і ў далейшым неабходна перайсьці да індывідуальнай выпіскі. Галоўнай-жа перашкодай у праводзеньні ўсякай працы зьяўляецца адсутнасьць рабочага клюбу.

Мятла.

Ячэйка зрастаецца з масамі.

(Г. Чэрвень, Менск. акр.).

Надоечы 1-ая гарадзкая ячэйка КПБ зрабіла пасяджэньне на адной з самых акраінных вуліц гораду, якая заселена выключна земляробамі. На пасяджэньне прышлі ўсе партыйцы, камсамольцы, значны між беспартыйнай моладзі. Гаражане-хлебаробы таксама зьявіліся.

На павестцы дню адно з каштоўных для земляроба пытаньняў—як праходзіць пасеўкампанія. Загадчык зямельнага стала РВК т. Дзянісаў зрабіў нарыс разьвіцьця кампаніі ў раёне ў будучым годзе. Сялянства канчаткова ўпэўнілася, што толькі ад добрага насеньня можна чакаць харошага ўраджаю. З дакладу відаць было, што раён налічвае 532 гаспадарак, без каней. Частка каней будзе закуплена пры дапамозе с.-г. крэдытнага таварыства з ліку тых, што будуць дастаўлены ў другую чаргу з Сібіру.

Зернаачыстныя пункты загружаны збожжам і працуюць на ўсе 100 проц. На аграпунктах маецца 7 машын. Па падліку на 1-е кастрычніка ачышчана 3 600 пуд. насеньня 150-ці гаспадароў.

У вёсках Новая Ніва, Рэчкі, Драхча, Горкі і Грабянецкім сельсавеце маюцца прэміраваныя зернаачыстныя машыны. Па ўсяму раёну маецца быць ачышчана да 14.000 п. розкага насеньня.

Некаторыя-ж вёскі Кліноцкага і Грабёнскага сельсаветаў возяць для ачысткі ў суседні раён—м. Сьмілавічы.

Ачыстка ўсюды ідзе дарэмная.

Па раёну 16 насялёных пунктаў прызнаны падлягаючымі прэміраваньню насеньнем культурных траў і машынамі.

Па савецкіх гаспадарках адбываецца абмен сэлекцыйных культурных расьлін і траў. Па камітэтах узаемадапамогі адчынена насенная пазыка. С.-г. крэдытнае т-ва распалагае для гэтай мэты сумай у 4 500 р., мае на складзе 26 плугоў, насенныя травы, бароны і інш. прылады.

Прысутныя былі здаволены дакладам. У спрэчках па дакладу адна сялянка сказала: «Толькі камуністычная партыя можа разьвязаць балючыя пытаньні селяніна-бедняка". **Прысутны.**

Трэба зьнішчыць недахваты.

(М. Сенна, Віцебшчына).

У канцы 1925 году ў сувязі са шпаркім узростам, з Сеньненскай гарадзкой ячэйкі камсамолу была выдзелена сельская ячэйка—у ліку 25 сяброў.

З першых-жа дзён свайго існаваньня ячэйка разгарнула значную працу сярод сялянскае моладзі. Спэцыяльныя дні, у якія праводзіцца культурна-палітычная праца, цікавыя пытаньні і камсамольскія вячоркі зрабілі тое, што моладзь пацягнулася ў саюз. За адны толькі апошнія 3 месяцы ячэйка ўзрасла на 34 новых сябры. У ліку прынятых—15 дзяўчын і 2 парабкі. Усяго ў ячэйцы 61 сябар. Амаль што ўсе камсамольцы выконваюць саюзныя абавязкі. У 2-х піянэратрадах абхоплена 100 сялянскіх дзяцей. Арганізаваны ў вёсках Зазер'я і Дзмашова чырвоныя куткі, выпісваюцца розныя газэты і часопісы.

Ва ўсю праводзімую працу ўведзена строгая плянавасьць.

Гэта дасягненьні, але ёсьць і недахваты.

Квола праводзіцца агранамічная прапаганда, маленька культае дысцыпліна, адсутнічае сувязь з парт'ячэйкай, актыў ячэйкі на ўсе 100 проц. беспартыйны, беларусізацыя зьяўляецца толькі фармальным актам (напрыклад, сход праводзіцца парасейску, а пратакол пішацца пабеларуску) і камсамольцаў глыбока не закранула.

На зьнішчэньне памянёных недахватаў зараз зьвернута ўся ўвага бюро ячэйкі. **Міхась Таптыгін.**

У АПА ЦК КПБ.

Агіткалектывы.

АПА ствараюцца пры гарадзкіх райкомах і асобных буйных прадпрыёмствах агіткалектывы па перапрацоўцы пытаньняў гаспадарча-эканамічнага становішча.

Аб самаадукацыі ў палітшколах.

Дзякуючы таму, што сваю вучэбную праграму палітшколы катэгорыі «б» да 15 мая прайсьці не пасьпеюць—АПА прапануе апошнюю частку праграмы прайсьці шляхам самаадукацыі.

У Ленінскім камсамоле.

○ Пры ЦК ЛКСМБ утворана спартыўная камісія ў склад якой увашлі т. т. Цэйтлін, Давідовіч, Казлоўскі Брадоцкі і інш. Камісія будзе кіраваць фізкультурным рухам у камсамоле.

○ У Менску адчыняюцца ўсебеларускія курсы піянэр-працаўнікоў. Курсы разлічаны на 50 чал і будуць працаваць з 10 крас. па 10 мая.

○ Менская акруговая камсамольская арганізацыя за апошнія тры месяцы вырасла на 900 чалавек. Слаба яшчэ дагэтуль працякае рост за лік саматужнай моладзі.

= Менскі акруговы камітэт зрабіў дасьлед працы Вільшчынскай школы сялянскай моладзі (Койданаўскі раён). Адзначана, што школа знаходзіцца ў добрым гаспадарчым і матар'яльным становішчы Навучаецца ў ёй большасьць камсамольцаў.

Ангельская рабочая дэлегацыя ў Менску.

16-га красавіка ноччу ў Менск прыехала з па-за-межаў ангельская рабочая дэлегацыя ў складзе А. Алівэра (рабочы машыніст), Б. Калыга (старшыня Лёнданскага Савету аб'яднаных цягнікавых рабочых, былы качагар) Д. Пэрэнса (машыніст), Ольцэва (паравозны рабочы), А. Лёбіса (сябра нацыянальнага саюзу чыгуначнікаў), Д. Барнэта (чыгуначнік) і інш. Сярод іх дзьве жанчыны.

Прыбылі яны ў СССР, як дэлегаты апошняга кангрэсу ангельскіх трэд'юніёнаў, па запрашэньню старшыні УЦСПС тав. Томскага які быў на кангрэсе.

Усе дэлегаты—сябры ангельскай рабочай партыі. Некаторыя з іх знаходзяцца ў партыі дзесяткі гадоў.

На станцыі госьці былі спатканы чыгуначнікамі і прадстаўнікамі прафэсыянальных арганізацый.

17-га красавіка дэлегацыя разам з чыгуначнікамі рабочымі і прадстаўнікамі ЦСПСБ азнаёміліся з майстэрнямі станцыі МББ чыгункі, культурнымі і дзіцячымі ўстановамі чыгуначнікаў.

* * *

У гутарцы з нашым супрацоўнікам начальнік станцыі Менск МББ чыгункі т. Вашчэнка апавядаў пры якіх варунках прыехала ў БССР ангельская рабочая дэлегацыя, якое ўражаньне зрабіла на дэлегацыю, усё тое, што яны ўбачылі ў нас.

—Аб прыезьдзе ангельскай дэлегацыі,—кажа т. Вашчэнка,—нам было ўжо вядома 13-га красавіка, але ня ведалі дакладна вызначанага часу. Каб своячасна спаткаць дарагіх гасьцей, нашы чыгуначнікі два дні запар езьдзілі на граніцу, але нічога не маглі дабіцца, бо польскія чыгуначнікі неспагадна адносіліся да прыезду ангельскай дэлегацыі, і з гэтай прычыны не хацелі нас аб гэтым паведаміць.

16-га красавіка вечарам зусім нечакана нам пазванілі з Негарэлага аб прыезьдзе дэлегацыі.

Нашы чыгуначнікі жыва арганізавалі гасьціннае спатканьне дэлегацыі. У гэтым спатканьні таксама прымалі ўдзел прадстаўнікі вучастковага зьезду чыгуначнікаў, які зараз адбываецца ў Менску.

Дэлегацыя мела намер беспасрэдна паехаць у Маскву і нават, закупіла ў Негарэлым білеты, але па просьбе нашых чыгуначнікаў згадзілася затрымацца на два дні ў Менску.

Прыехаўшая ў Менск а 1-ай гадзіне ноччу, дэлегацыя была запрошана на вячэру, наладжаную ў буфэце станцыі. Спачатку нашы рабочыя мусілі перамаўляцца з ангельцамі знакамі, бо ня было яшчэ перакладчыка, але і госьці, і гаспадары вельмі добра сябе адчувалі, вядучы паміж сабой прыяцельскія нямыя перамаўленьні. У хуткім часе зьявіўся перакладчык, які даў магчымасьць нашым рабочым абмяняцца з дэлегацыяй сваімі думкамі.

17-га красавіка ангельская рабочая дэлегацыя падрабязна азнаёмілася з чыгуначнай электрастанцыяй, вагоннай майстэрняй, дзіцячым садам і чыгуначнай лячэбніцай. Дэлегацыя засталася вельмі здаволенай усім тым, што бачыла, асабліва становішчам лячэбніцы. Яны былі вельмі зьдзіўлены, што ў нас ёсьць мяккія вагоны, бо ў Англіі ім гаварылі, што ў Савецкім Саюзе на чыгунках ужываюцца толькі цяплушкі.

Сёньня дэлегацыя мае намер пазнаёміцца з цэнтральным домам адпачынку, начным стацыянэрам і іншымі ўстановамі.

А 5 гадзіне ўвечары ў клюбе Леніна адбудзецца супольны сход чыгуначнікаў МББ і Заходняй чыгункі, на якім будуць выступаць прадстаўнікі дэлегацыі.

А першай гадзіне ноччу 19-га красавіка дэлегацыя ад'яжджае ў Маскву.

І. С.

Сельская школа і новыя праграмы ГУС'а *).

У заметцы: «Якой павінна быць сельская школа» («Сав. Беларусь» № 72), аўтар правільна даводзіць, што спосаб прыйманьня дзяцей у школу праз 2 гады з мэтай давядзеньня яе да 2-х груп—ня жыцьцёвы.

З другога боку, стоячы на грунце захаваньня старога ліку груп, апошні лічыць, што прадукцыйнасьць школьнай працы магчыма падняць, калі займацца ў дзьве зьмены па 3 лекцыі.

Мне здаецца, што гэта думка ня мае належнай падставы. Памойму, настаўнік сельскай школы, які вядзе працу па новых комплексных праграмах і займаецца па 4 лекцыі ў дзень (нават з 3-4 групамі), зробіць значна больш таго, які займаецца ў дзьве зьмены па 3 лекцыі (нават з 1 групай).

Як вядома, задача настаўніка ў новай школе—не перадаваць вучням **свае** веды, а навучыць іх **самім** знаходзіць гэтыя веды ў жыцьці і ў кніве, што прызначана дзеля разуменьня жыцьця.

Настаўніку ў новай школе прыходзіцца ня столькі тлумачыць і расказваць **самому**, колькі кіраваць і арганізоўваць школьную працу **самiх** дзяцей.

Каб гэтага дасягнуць, неабходна перш за ўсё рупіцца аб разьвіцьці сярод дзяцей большай самадзейнасьці і самастойнасьці, неабходна большую частку вучэбнага часу адводзіць на самастойныя заняткі дзяцей. Гэтага якраз і патрабуюць новыя комплексныя праграмы ГУС'а (Дзяржаўнага Вучонага Савету).

Яны па матар'ялу больш новыя для настаўніка, але затое і для дзяцей і для яго больш цікавы. Яны патрабуюць ад настаўніка значнай падрыхтоўчай працы ў хаце, але затое значна разьвязваюць яму рукі ў школе. Важна толькі пляніроўка і сыстэматычнасьць тых заданьняў для самастойнай працы, якія настаўніку і пры старой сыстэме заняткаў прыходзілася даваць дзецям.

Зразумела, што весьці працу адначасна з 4 групамі вельмі цяжка, што штодзённая пляніроўка комплексаў будзе патрабаваць ад настаўніка і часу і ведаў.

Лепш, безумоўна, калі на аднаго настаўніка—адна група; горш—калі дзьве і немэтазгодна, калі—чатыры. Але паколькі нашы сучасныя грашова-гаспадарчыя ўмовы не даюць яшчэ магчымасьці пераходу на трох і чатырохкамплектныя школы, нам неабходна старацца перайсьці хоць бы на двухкамплектныя.

Тая эканомія ў ½ камплекту, якая па думцы аўтара памянёнай вышэй заметкі створыцца, калі замяніць двухкамплектную школу на пэўтаракамплектную, іначай кажучы, калі замест двух настаўнікаў даручыць працаваць аднаму настаўніку ў дзьве зьмены па 3 лекцыі,—гэта эканомія, памойму, не заслугоўвае ўвагі.

Бясспрэчна, што праца двух настаўнікаў, якія займаюцца ў школе па 4 гадзіны (усяго 8), дасьць значна больш вынікаў, чымся азначаная праца аднаго настаўніка ў дзьве зьмены па 3 гадзіны (усяго 6). Такі настаўнік будзе прыходзіць да хаты больш стомлены, у параўнаньні з настаўнікам двухкамплектнай школы; у яго будзе заставацца менш вольнага часу, а гэта разам узятае, адаб'ецца як на яго грамадзкай працы, так і на працы па самаперападрыхтоўцы.

Няма сэнсу за кошт такой невялікай эканоміі, як ½ камплекту, падрываць сілы настаўніка і гэтым самым зьніжаць прадукцыйнасьць яго школьнай і пазашкольнай працы.

Вывад мой наступны: 1) Прыём у школу рабіць штогод.

2) Пераходзіць на двухкамплектныя школы.

3) Дзеля павялічэньня прадукцыі працы існуючых пакуль што школ з 3—4 групамі на аднаго настаўніка, па магчымасьці наблізіцца да новых комплексных праграм, пачаўшы зараз з распрацоўкі хоць-бы тых комплексаў, што прасякаюць усе чатыры гады навучаньня, як напрыклад: справаздачы аб вакацыях, пляніроўка прац на трымэстр, рэвалюцыйныя сьвяты і г. д.

4) З прычыны таго, што пры такіх умовах значны лік вучэбнага часу будзе прыпадаць на самастойныя працы дзяцей, памянёныя школы трэба падмацаваць у першую чаргу патрэбнай колькасьцю кніг, наглядных пасобій, прылад для пісаньня і іншых сродкаў школьнае працы.

Рагачоў.

А. Харэвіч.

*) У парадку абгаварэньня.

Партыйная праца на вёсцы.

VI.

Аб плянавасьці ў працы нашых сельскіх ячэек. Асноўнае, што трэба мець на ўвазе складаючы пляны працы, гэта тое, што ў іх трэба менш уключаць пытаньняў, якія ніколі тэхнічна ня могуць быць выкананы. Трэба ў плян працы ўключыць дзесятак пытаньняў і на іх згрунтаваць усю ўвагу ячэйкі, заўжды трэба іх мець на ўвазе і ім кнуцца іх ажыцьцяўляць. Трэба ўзяць за правіла „лепш меней, ды лепей». **Загрузіць плян працы шмат пытаньнямі—гэта значыць фактычна працаваць бяз пляну, бо ячэйка іх ніколі не абхопіць.** У плян працы ячэек павінны ўключацца **асноўныя** пытаньні. Сюды павінны ўвайсьці **пытаньні гаспадарчай працы, упарадкаваньне працы сельсаветаў, каапэрацыі і іншых асноўных арганізацый, унутрыпартыйная праца, арганізацыйная і партвыхаваўчая.** Вось тыя пытаньні, якія, на наш погляд, павінны быць абхоплены плянам працы ячэйкі. Больш пытаньняў у плян уносіць ня трэба.

Зразумела, што ўся праца сельскай ячэйкі па абмяркованым пляну павінна быць пабудована пад практычным пунктам гледжаньня.

Зусім слушна, што цэнтрам працы сельячэйкі павінен быць **сельсавет**, вакол якога гуртуецца ўся вясковая савецкая грамадзкасьць, усё сялянства і праца якога павінна ахапляць усе галіны сялянскага жыцьця. Роля сельсаветаў, як арганізацыйнага і палітычнага цэнтру, як асноўнага органу савецкае ўлады на вёсцы, вельмі значна, і ячэйка павінна асноўную ўвагу ў сваёй працы аддаваць сельсавету, дабіваючыся такога становішча, каб сельсавет, папершае, цалкам працаваў на карысьць беднаты і сераднякоў, а падругое, каб сельсавет сваёй дзейнасьцю абхапіў усе пытаньні гаспадарчага, культурнага і камунальнага будаўніцтва, уцягваючы ўсё больш сялян у камісіі пры ім.

Бясспрэчным зьяўляецца пытаньне аб тым, што сельсавет павінен у сваёй працы **грунтавацца на бядняцкіх слаёх і на серадняцкім актыве** які ячэйкамі павінен арганізоўвацца і пры сельсаветах. Амаль усім ячэйкам прыходзілася праводзіць сходы беднаты. Вынікаў гэтае працы ва ўсіх ячэйках досыць багата. Асабліва мы прыкмячаем актыўнасьць беднаты ў часе перавыбарчай кампаніі.

Але гэта толькі вынікі палітычнага характару. Трэба ў далейшым паставіць задачу аб **эканамічнай дапамозе беднаце**. Гэта асноўнае пытаньне ў працы з беднатой.

Як гэтую эканамічную дапамогу арганізаваць? Зразумела, у першую чаргу выкарыстаць усе законы, якія даюць беднаце палёгкі, напрыклад: палёгкі па сельска-гаспадарчым крэдыту, водпуску лесу, палёгкі пры землябудаўніцтве і г. д. І вось найбольш важнай задачай зьяўляецца: тыя палёгкі, якія дадзены беднаце, павінны быць прасунуты да іх і да савецкага апарату, каб селянін іх мог выкарыстаць. Трэба, як кажуць, наладзіць рэалізацыю гэтых законаў. Тут ячэйцы трэба сачыць за тым, каб разьмяркоўваць палёгкі сярод сапраўднай беднаты і незаможнага сялянства, увесьці строгі кантроль сродкаў, якія ідуць на дапамогу беднаце і, галоўнае, сачыць, каб дапамога, якую дзяржава дае беднаце, сапраўды ішла на ўзмацненьне гаспадарак беднаты. Ды, апрача гэтага, трэба на мясцох зрабіць рад мерапрыёмстваў, каб мясцовыя органы аказвалі эканамічную дапамогу беднаце. Трэба ўсур'ёз папрацаваць над тым, каб узмацніць вытворчыя сілы раёну альбо вёскі, пры дапамозе чаго магчыма будзе гаспадарча ўзмацніць беднату. Таксама трэба больш правільна разьмяркоўваць тыя грамадзкія фонды, якія часам у нас маюцца. Поруч з мерапрыёмствамі дзяржавы трэба на мясцох выявіць ініцыятыву, каб сваімі ўласнымі сродкамі дапамагчы беднаце. Гэткім парадкам сельячэйкі павінны вызначыць максымум увагі на разьвіцьцё гаспадарчай самадзейнасьці беднаты.

Мы ўсё гэта прыводзім для таго, каб сказаць, наколькі ва ўсіх гэтых галінах патрэбна партыйнае кіраўніцтва, як ва ўсім гэтым патрэбна плянавасьць, каб цэлым шэрагам мерапрыёмстваў ажыцьцёвіць пастаўленую мэту. Вельмі цікава сюды прывесьці словы т. Сталіна на XIV зьезьдзе партыі: «Ніякая савецкая дэмакратыя ня можа быць названа сапраўднай савецкай і сапраўднай пралетарскай, калі там няма кіраўніцтва пралетарыяту і яго партыі». Зразумела, што тут справа ня толькі аб важнасьці партыйнага кіраўніцтва ў саветах, справа ідзе аб усіх галінах нашае працы. Савецкая дэмакратыя ня значыць, што нашым сельячэйкам трэба зусім адмовіцца ад кіраўніцтва працай на вёсцы. Не дэмакратыя дзеля дэмакратыі, дэмакратыя не як сама мэта, а як сродак, праз які можна больш шырока ўцягнуць масы ў савецкае будаўніцтва, у будаўніцтва сацыялізму. Партыйнае кіраўніцтва ня дробязямі, а асноўнымі пытаньнямі і галінамі працы на вёсцы. Вось гэткае кіраўніцтва павінны быць узмоцнена, плянавым парадкам абхапіць усе галіны працы.

Л. К.

Літаратура—крытыка—мастацтва.

М. ЧАРОТ.

ПЕСЬНЯ.

Эх, ты, песьня-песенька,
Зрушыш сэрца волата,
А ня тым, што весела
Сыплюць словы золатам.

Крыўды шмат расьсеяна,
Крыўдай сьвет замучаны...
Сёньня я асьмеяны,
Сёньня засмучаны.

Сыплюць словы золатам
Ў сэрца жалам колюцца...
Ад цяпла мне холадна,—
Дума, ты нявольніца.

Праўду плачаш песьняю,
Слова скажаш мудрае...
Што-ж ты не пацешыш нас,
Сонца златакудрае.

Ты плывеш дарогаю,
Там, дзе шыр блакітная,
Коін ня чуеш ворага,—
Я табе зайздрую.

Але сонца промнямі
Зоры затуманіла...
На зямлі сягоньня мы
Сьвецім зоркай раньняю.

На нябе, о сонейка,
З матыгой ня сунуцца,—
Мая-ж песьня звонкая
Чуе кпіны вуліцы.

Сыплюць словы ласкавы
Ў сэрца жалам колюцца...

Адкажу я казкаю:
Пройдзе ўсё, загоіцца...

Шмат хто не здаволены
Маей песьняй—думаю,
А я песьняй вольнаю
Гэта ўсё раздумаю.

Пташка песьняй раньняю
Будзіць лес азелены...
Ў сэрца я паранены,
Вольны птах падстрэлены.

Але песьні гучныя,
Нашы песьні—вольніца...
Нашто быць засмучаным,—
Пройдзе ўсё, загоіцца.

Сёньня радасьць плёскае,
Ў сэрцы песьні—воля там...
Хай жа людзі жорсткія
Сыплюць словы золатам.

У жыцьці ўсё вынесу,
Мне ня страшны ворагі,
Песьняй радасьць выплесну,—
Усё, што сэрцу дорага.

Гэй, вы, песьні-песенькі,
Мной вы не асуджаны...
Ветрам вы разьнесены
Па краіне ўзбуджанай.

Гэй, вы, песьні гучныя,
Майго сэрца—вольніца...
Нашто быць засмучаным,—
Пройдзе ўсё, загоіцца!..

А. ВЕЧАР.
(„Маладняка“).

Раніцай.

У вакно мне з сонцам глядзіць раніца,
За вакном сьпявае песьню шпак.
Дык чаго-ж, аб чым я буду жаліцца,
Калі можна добра жыць і так?

Зноў вясна сваёй пяшчотнай ласкаю
Будзіць думку і заве у даль,
Зноў цьвіце у сэрцы пышнай краскаю
Жыцьцярадасьць·
Б'ецца, як вада,
Што на бераг узьбягае хвалямі
Ў моцных жылах маладая кроў.
Я хацеў бы сёньня зьліцца з далямі
Ці пабыць усходняю зярой.

Я хацеў бы сёньня самалётам
Разануць пісучай неба сінь,
Песьню пець аб нашых днёх узьлёце
І вясьне, і сонцы, і усім.

Я-б хацеў насустрэч шэрым гусям,
Што ляцяць з далёкіх к нам краін,
Над палямі вольнай Беларусі,
Запытацца толькі аб адным.

Гусі! Гусі! Дзе вы ні лятали,
Дзе вы толькі ў сьвеце ня былі!
Начавалі ўчора мо' ў Італіі,
А заўчора ў Афрыцы плылі!

Дык скажэце: ці усход і поўдзень
Шчэ ня поўныя раньнёвых мар?
Шчэ ня думаюць, што спаць ім годзе
Чорны нэгр і лоўкі ў бойцы маўр?[1]

І адкажуць гоманам вясеньнім
Гусі мне з блакітнай вышыні,
Што і там знаёма слова ЛЕНІН,
Што і там ёсьць вольнасьці сыны.

[1]) Маўр—другая назва рыфаў, якія ўваходзяць у склад маўрскіх ці арабскіх плямёнаў.

В. КАЗЛОЎСКІ.

У вёску.

Сонечным сьмехам прылёг
Цень баравы на паляне.
Купаецца сонца ў палёх
І касой разьвівае ільнянай.

Паласата-спалоханым вужам
Завілася у палетках дарожка.
З дарагім разьвітаўся я дружам.
Дый пашоў у сутулую вёску.

. . . .

Вось і гай, вось і камень амшалы,
Шчэ пастушы мой сьлед не прастыў,
Ой, ня раз нада мною шуршалі
Вы, мае залатыя кусты!

Ой, ні раз, калі пасьвіў каровы,
Калі прагаю рэзкай п'янеў

Распусьціўшы пушысты пакровы
Вы ценьню ласкалі мяне!

А там усьміхаецца ельнік,
На даліне бярозка стаіць.
Пад чупрынай яе кужэльнай
Набалелае сэрца таіў.

Таіў?.. ды каму-ж не вядома,
Як буцьвела жыцьцё ў тыя дні...
Рыбаком бы закінуць на Нёман
З задрамалага гаку брадвік.

На плытох мне трысьцё нашаптала
Пра вольныя воды ракі...
Ой, да вырастуць сьлёзы ў крышталі,
Засьмяецца сузор'ем блакіт.

Малюнкі вясны.

І прыгожа ты, наша краіна Беларусь, вялікая, свабодная! Раскінулася ты шырока і далёка, многа на грудзях сваіх людзей ты носіш, многа местаў, мястэчак, вёсак, сёл, пасёлкаў, хутароў розных. Многа рэк і рэчак бурліць па табе. А лясы, лясы шумяць. А нівы, нівы раскінуты!

Як вокам сягнуць у даль, расьпілаецца прастор твой, Беларусь. Аж туды за тыя лясы сінаватыя, тыя ўзгоркі высокія і здаецца падняўся-б уверх на крыльлях лёгкай птушкі і пашыбаваў-бы ўдаль аглядаць твае граніцы...

Тут нівы шырокія-ральля, чорная—раскінулася каля вёскі, людзі быццам мурашкі завіхаюцца, аруць, барануюць, ральлю гатовяць пад сяўбу, а там пад лесам зелянее луг. Буслы па ім дзыбаюць, быццам якія статысты з партфэлямі, а дзікія качкі то ўзьлятаюць у гару, то зноў спускаюцца ўніз. Там лясы сіняю стужкаю спавілі ўсё вакол: і нівы, і балоты, і вёскі, і людзей...

І станеш сярод поля і задумаешся глыбока: Хто я? Дзе я? На якой зямлі стаю я?

І калі гляну я ўвакол на ўсю натуру, якая акружае мяне, на гэтыя мясцы, сярод якіх узгадаваўся, на людзей сярод якіх пражыў паўжыцьця і з якімі нёс лямку сумесна пры царызьме, а цяпер вольных, свабодных ад ланцугоў няволі, неяк зробіцца лёгка і весела на душы і праходзяць у галаве розныя мары-лятуценьні...

Вось на гарэ віднеецца пасёлак гаспадара—Анупрэя, быўшага дворнага парабка. Недалёка будынкаў яго рас паложана тут-жа і зямля, якую ён цяпер арэ. Мышаты конік шагае бадзёра цягнучы ўперад плуг і разварачваючы чорную тлустую зямлю. Гляджу і дзіву даюся: сем гадоў таму назад па гэтай ніве, дзе цяпер арэ Анупрэй, прапаўзалі плугі двухскібоўпы і гайсалі панскія тройкі ў баронах, за якімі Анупрэй падрываўся і ад зары да зары абліваючыся потам, ледзь пасьпяваў за імі. Усё прайшло, усё канула ў мінуўшчыну, назад ня вернецца, але памяткі на кожным кроку асталіся на ўсё жыцьцё. А вунь там ля дарогі стаяць тры курганы, якія па краёх абложаны каменьнямі нейчай дбалаю рукою. Хто імі даражыў, памятаў аб іх? Адказ просты—Анупрэй! Пяць гадоў таму назад у гэтым месцы пала трох чырвонаармейцаў-барацьбітоў ад панскай рукі, якія здабывалі лепшую долю Анупрэям парабкам, Язэпам батракам і ўсім працоўным Беларусі. Ляглі, і толькі пасьля іх засталіся курганы, але гэтая памятка застанецца працоўным на ўсё жыцьцё.

Беларусь! Беларусь! Палівалася ты крывёй, гарэла ў агні, гіблі твае лепшыя сыны за вызваленьне цябе з кайданаў, цяпер гояцца раны, здаравее цела. Пройдуць гады, дзесяткі год, і ад ран застануцца толькі рубцы, якія будуць сьведчыць аб перажытых боях.

А жаваранак высока, высока нада мною пяяў сваю вясёлую песьню, пяяў аб тым, што вясна настала на ўсёй Беларусі, пяяў і аб тым, што яна настане калісь і для ўсяго сьвету. вясёлая, шчасьлівая... Язэп Шпэт.

„Ноеў каўчэг“.

(Белдзяржтэатр, 15 красавіка 1926 г.)

Пасьля цэлага шэрагу клясычных пастановак Белдзяржтэатр паказаў нарэшце апошнюю ў гэтым сэзоне пастаноўку—камэдыю «Ноеў каўчэг».

У гэтай камэдыі аўтар спрабуе паказаць жыцьцё, настроі і перажываньні г. зв. савецкага мяшчанства. Аўтар карыстаецца «кватэрным пытаньнем», бо яно паказвае „нутро“ гэтага мяшчанства.

«Ноеў каўчэг»—гэта кватэра ў доме, дзе шмат пакояў і дзе жыве шмат усякіх прадстаўнікоў сучаснага мяшчанства, якія трапілі сюды, як бы пасьля патопу, г. зн. пасьля Кастрычнікавае Рэвалюцыі. Тут і спэкулянт, і былы палкоўнік, і былы гэнэрал, і гаспадыня дому, у якой муніцыпалізаваны дом, і дачка яе, якая «грызе граніт» беларускае мовы, каб атрымаць пасаду, і няпрыгожая палюбоўніца спэкулянта, і сэкратар дамкому, становішча якога ня зусім ясна для глядача. Тут, праўда, сабраны ўсе «сьліўкі» мяшчанства, апроч нямногіх, але такіх, пра якіх гавораць і пішуць у нас даволі і абмінуць якіх нельга, калі паказваюць нам сучаснае мяшчанства.

Такі ўжо ў нас зараз час, што «мяшчане» «Ноева каўчэгу» ня вельмі ўжо прыпягваюць нашу ўвагу, неяк няпрыкметны яны сталі, неяк распусьціліся, а ў нас зараз вырасла новае мяшчанства. Без іх „Ноеў каўчэг“ не каўчэг, бо ў ім няма новых пасьляпатопных парод.

У гэтым галоўная памылка аўтара. Дзеля гэтага трэба казаць пра тых, хто паказан у п'эсе.

Ня зусім зразумела, чаму аўтар, каб паказаць сучаснае мяшчанства, упёрся толькі ў камунальны крызіс. Праўда, хатняе жыцьцё найлепш характарызуе чалавека. Але паказваць у працягу трох даволі доўгіх дзей адзін і той жа пакой у наш час, у 1926 годзе, калі галоўная каштоўнасьць відовішча складаецца з яго калейдаскапічнасьці, зьмен, з яго ўвесь час узрастаючае дынамічнасьці,—гэткая пастаноўка зьяўляецца ня толькі бегам на месцы, але значным адступленьнем назад.

У працягу 3 актаў на глядача сыплюцца маналёгі герояў «Каўчэгу». Тут не дапамагае і новая асоба—афэрыст з Ташкенту, пляменьнік гаспадыні дому—Глумскі. Гэта ён павінен быў стаць душою п'есы, гэта ён павінен быў ажывіць спэктакль. Але Глумскі не вытоўвае становішча. Ён ня дзейнічае, а таксама кажа маналёгі, праўда, меншыя. Калі-ж Глумскі дзейнічае, ён заблытвае гледача. Ці можна зразумець, што «агэнта з камунальнае гаспадаркі» падаслаў ён, а ня хто небудзь іншы?

Як трэба глядзець на ўчынкі Глумскага, калі ён выказвае згоду ажаніцца з дачкою цёткі? Ён жа ўжо выманіў у яе патрэбныя дакумэнты, каб заўладаць домам. Навошта згода на шлюб, калі ён зусім непатрэбны і не пажаданы для Глумскага? «Ноеў Каўчэг» паказваецца нам, як сучасная камэдыя, як сатыра на сучаснае мяшчанства. Але цяжка прызнаць, што гэта сучасныя мяшчане, гэта хутчэй мяшчане 1919 1920 гадоў, а не 1926 году. Вельмі спрэчна, ці знойдуцца зараз гэткія былыя гэнэральшы, якія-б ганарыліся тым, што яны гэнэральшы, мала знойдзецца палкоўнікаў, якія-б вывесілі-б на дзьверы шыльдачку «палкоўнік такі-то».

Наконт беларускай мовы.

У «Каўчэгу» гутараць і на беларускай, і на расейскай, і на польскай мовах. Зразумела, калі сэкратар дамкому гутарыць толькі на беларускай мове, калі былая гэнэральша толькі на расейскай але незразумела, чаму афэрыст Глумскі гаворыць на мешаніне беларускае і польскае мовы і тое ж робяць іншыя пэрсанажы.

Калі гледачу можа быць зразумела раўнамоўе жывёлы ў біблійскім Ноевым каўчэгу, дык у спэктаклі «Ноеў каўчэг» гэта яму зусім незразумела

Некалькі слоў пра выканаўцаў п'есы. Калі звычайна можна казаць пра вартасьці або пра заганы таго ці іншага артыста, дык у даным разе гэта даволі цяжкая задача. Даволі сказаць, што амаль што ўсе ўдзельнікі спэктаклю вельмі дабрасумленна імкнуліся зрабіць зусім немагчымае: выклікаць інтарэс да п'есы і ажывіць сумуючую публіку.

Настрой у глядачоў не зьмяніўся нават пасьля даволі добрае аднаактавае інсцэніроўкі народнае байкі «Шамякін суд».

Вывад з спэктаклю ясны: калі хто-небудзь і сьмяяўся ў часе выканаўня гэтае сатыры, дык хутчэй над убожствам самае п'есы, чым над героямі «Ноева каўчэгу».

В.

Дзіцячая літаратура.

Школы вядуць сваё навучаньне на матчынай мове. Дзеці з захапленьнем і посьпехам вучацца, канчаюць школу. Але ў школах няма магчымасьці вучыцца як сьледна, чытаць што колечы, каб не забывацца тэхнікі чытаньня і г. д. У іх няма адпаведнай дзіцячай навуковай і прыгожай літаратуры. І затым з часам нашы вучні папаўняюць бязьмежнае мора непісьменнасьці, бо іх уменьне карыстацца кніжкаю нікчэмна, яго няма на чым ужываць.

Дальш, у справе ажыўленьня школьных мэтадаў, самастойнай працы дзяцей, драматызацыі і г. д., таксама ўсюды тупікі адсутнасьці п'есаў, адпаведных справачнікаў, наогул гэтай самай дзіцячай літаратуры.

А можа яе зусім няма. Усякаму вядома што ёсьць і шмат, толькі не скарыстана.

Усё гэта раскідана ў розных пэрыядычных і непэрыядычных беларускіх выданьнях. Гэта з прыгожай літаратуры. А калі пакапацца, дык можна знайсьці і шмат папулярна-навуковай.

Трэба зараз жа адпаведным органам узяцца за падбор дзіцячай літаратуры згодна найноўшым запатрабаваньням да яе і паклапаціцца як найхутчэйшым выданьнем яе, бо дасюль аб гэтым бадай ніхто ня думаў, а школа задыхаецца як без паветра.

Пара падумаць аб дзіцячых запросах.

М. Касьпяровіч.

Да 5 га канцэрту Белмузтэхнікуму.

Камэрная музыка, асабліва квартэтная—найбольш вытворны род мастацтва гуку і дае нам найвышэйшы род музыкі, як па складнасьці формаў, так і па эмоцыянальнаму зьместу.

Зразумела, што гэткі род музыкі вымагае ад выканаўцаў асабліва сур'ёзнага падыходу і вялікае працы.

Пэдагагічная ж праца, якую вядуць нашы артысты-прафэсары, адбіраючая ў іх шмат часу, тым самым змушае іх мімавольна грашыць проці вышэй азначанага. Гэта адчувалася на чарговым канцэрце Белмузтэхнікуму, прысьвечаным творчасьці паўночных кампазытараў

У квартэце Грыга псавалі ўражаньне: адсутнасьць „piano“ якое (за выключэньнем 1-е скрыпкі), ні ў воднага інструмэнту ня гучыць, брак „сьпеўнасьці“ і чыстай інтанацыі ў віолёнчэлі, якая ў квартэце мае значную партыю, і адсутнасьць ансамблю.

Лепш прагучэла скрыпічная саната g-moll Грыга, выкананая А. Л. Бясьсьмертным (скр.), і Е. Л. Жывам (форт.), асабліва прыгожая 2-ая частка санаты.

Што-ж тычыцца вакальных нумароў канцэрту, якія выконваліся О. М. Несьцярэнкай і В. А. Сэляхам, то яны мелі вялікі посьпех сярод прысутных.

О. М. Несьцярэнка паказала шмат чыставакальнага мастацтва і тэхнічнага майстэрства „Лебедь“, „Сон“, „Первая встреча“ Грыга.

В. А. Сэлях, пяяўшы песьні Зібэліуса і Грыга, даў шмат разнастойных псыхалёгічных настрояў: „Шчасьце зноў ня прыдзе“, „Не надо и света“, „Охотник“ і „Последний рейс“.

К. С.

Украінскае мастацтва.

Мастацкая праграма, выпрацаваная Маскоўскімі канструктывістымі ў 1921 г., не магла не адбіцца на Кіеўскай Мастацкай Акадэміі, нават на такіх майстэрнях, як Крычэўскага, якія, імкнучыся да ўтварэньня ўкраінскага мастацтва, ня маюць прыметнага сваяцтва з конструктывізмам. Самаю левую сур'ёзнаю майстэрняю зьяўляецца майстэрня Байчука. Кіруючая ідэя гэтай майстэрні—выпрацаваць майстроў, якія-б ішлі ў жыцьцё і афармлялі патрэбы гушчаў. Але таксама адчуваецца прысутнасьць і іншай ідэі—апанаваньне законамі маляўніцтва і рысунку, вынікам чаго зьяўляецца вывучэньне народных мастакоў, а таксама наогул старадаўняга мастацтва маляўніцтва, бо тамака пачуцьцё яго і малюнку найбольш непасрэдна, не забіта пэрспэктываю, анатоміяю, фізыкаю і літаратураю. Шмат хто з студэнтаў працуе ў клюбах, піша лёзунгі, штандары, плакаты, укладае мантажы. Ёсьць імкненьне да тэатру з мэтаю падмяніць бутафорыю сцэн канструкцыямі. Усё гэта вельмі ўласьціва для сучаснай Кіеўскай Акадэміі. Пішуць партрэты правадыроў, якія могуць быць аднесены да 16 веку (вынік вывучэньня іконы), часамі канструіруюць жалязка і самаварную трубу, што выклікае зьдзіўленьне, але ёсьць і надзвычайна здольныя мастакі, што ўтвараюць сапраўдныя творы. Дарэчы адзначыць, што байчукоўцы прыпадаюць з апошніх мастакоў — Сэзана, кубістых, у той час як студэнты Мілера захапляюцца Леанардам Да-Вінчы, любяць лісіроўкі, глыбокія цынамонавыя і зялёныя колеры.

Розьніца паміж байчукоўцамі і мілераўцамі хутчэй павярхоўная, чым нутраная; Мілер больш мэханічны—накіды ў яго робяцца цыркулем і лінейкаю, алеевыя фарбы апрацоўваюцца да залізанасьці. Мілераўцы больш імкнуцца да тэатру, чым байчукоўцы.

Трэцяя, самая вялікая майстэрня Крычэўскага імкнецца тварыць украінскае нацыянальнае мастацтва і затым вывучае народнае мастацтва арнамэнт і т. п. Тутака можна знайсьці працы накшталт імпрэсыяністых, натуралістых, сымбалістых і г. д., наогул аднаго кірунку майстэрня ня прытрымліваецца, бо яе штандар не мастацкі кірунак, а ўкраінскае нацыянальнае мастацтва. З гэтай прычыны некаторыя «былыя людзі» і лічаць гэту майстэрню самай някультурнай. На справе, зразумела, гэта далёка ня так.

Працы так званай манумэнтальнай майстэрні Крамарэнка здаюцца вельмі гарманічнымі сваею сталізаванасьцю, але ў іх адчуваецца шмат шаблённасьці, трафарэту.

Майстэрня Багамазава, налічваючая некалькі студэнтаў, у сваёй працы, напр., над патрэтамі ня проста капіруе, а разьбівае твар на многа геомэтрычных формаў. Каб гэта было не пераймаваньнем апошніх дасягненьняў маляўніцтва, а ўпрошчваньнем працы ці падзелам плошчы, гэта-б і было, быць можа, мэтазгодным.

Скульптурная майстэрня Сагайдачнага патрабуе, каб скульптар лічыўся з матар'ялам, месцам дзе будзе знаходзіцца яго праца, умеў разьмяшчаць масы канструкцыйна і так, каб зрок адчуваў будоўлю матар'ялу, і, зразумела, адчуваў гармонію масаў. Гэтыя законы для скульптуры вечныя, і майстэрня вывучае ўзоры творчасьці першабытнага чалавека—славянскіх ідалаў, арабскую скульптуру і т. п.

Мастацка-керамічны тэхнікум лічыцца з матар'ялам, робіць моцна, устойчыва і г. д, г. зн., імкнецца да тых заданьняў, што і Акадэмія, тым больш, што ён знаходзіцца пад кіраўніцтвам Байчука.

Іншыя тэхнікумы, студыі і т. п. таксама раўнуюцца на Акадэмію.

Цяперака Акадэмія рэарганізавана, індывідуальныя майстэрні зачынены; толькі на апошнім курсе студэнты працуюць у індывідуальных майстэрнях. На першых жа курсах—адзін кіраўнік выкладае колер, другі абхват, трэці прастор і г. д.

Украінскае мастацкае жыцьцё значна больш інтэнсыўнае, чым наша, і мы павінны былі-б бліжэй з ім знаёміцца.

М. К.

БІБЛІЯГРАФІЯ.

Максім Гарэцкі. Досьвіткі. ДВБ, Менск, 1926 г. тыраж 4000, стар. 101, цана 40 к.

У справе вывучэньня мінуўшчыны свайго краю, яго гісторыі, вялікую карысьць прыносіць мастацкая літаратура, падаючы чытачу ў лёгкай для чытаньня форме, цікавыя факты з жыцьця мінулага, няпрыкметна даючы яму патрэбныя веды, выхоўваючы яго ў пажаданым напрамку.

Мастацкай літаратуры аб мінулым гаротнай Беларусі мы маем яшчэ зусім мала. Таму так цікава для нас, так жадна чытаецца рэцэнзуемая кніжка. Калі мы аб жыцьці паноў на Беларусі маглі чытаць у Гэнрыха Сянкевіча, вядомага польскага пісьменьніка ў яго вядомых раманах „Агнём і мячом“, „Патоп“, „Пан Валадыеўскі“, дзе аўтар васьпявае, ідэалізуе гэтых „рыцараў“, дык з другога, сапраўднага боку мэдалі мы пазнаём гэтых паноў зьдзекаваўшыхся над працоўнымі ў кніжачцы Максіма Гарэцкага.

Аўтар дае тут 10 апавяданьняў, якія чуў ён доўгімі, зімовымі досьвіткамі ад сівага дзядулі. З гэтых апавяданьняў пазнаём мы, як „гуманны“ пан Вішнявецкі мучыў цётку Тацяну, каб выгадаваць жыцьцё заморскіх шчанят, як кухар, баючыся панскай кары за сьцягнутага сабакамі зайца, смажыў паням ката, шмат другіх фактаў з жыцьця сумнай, гаротнай мінуўшчыны Беларусі.

Лёгка, з вялікім інтарэсам чытаюцца гэтыя старонкі жыцьця бедака селяніна, вялікае ўражаньне робяць яны...

У гэтай кніжцы аўтар менш ужывае правінцыялізмаў, чымся ў ранейшых сваіх творах але ёсьць яны і тут, як напр., аўтар ужывае слова „басьцяцца“ замест маючагася „бадзяцца“ Слова „басьцяцца“ не дае якога-небудзь новага адценьня данаму разуменьню, і ўводзіць яго ня трэ' было-б. Тое-ж самае і „тсьця“—замест «цясьця». У вогуле-ж мова вобразная багатая зваротамі.

Выдана кніжка на добрай паперы, з пекнай фарбоўнай вокладкай. Цана ў параўнаньні з іншымі выданьнямі Белдзяржвыдаву, ня высокая.

Хв. Шынклер.

Ніводнага незапатрабаванага выйгрышу, ніводнага неаплачанага купону.

Як выпускаецца якая-небудзь пазыка, кожны раз паказваецца тэрмін аплаты купонаў і выйгрышаў у тыраж аблігацыі, за атрыманьне выйгрышаў. Як скончыцца гэты тэрмін, трымацелі аблігацый і купонаў губяць права на атрыманьне належных ім грошай.

Пункт 10 пастановы Савету Народных Камісараў ад 31 кастрычніка 1922 г. аб выпуску 1-ае дзяржаўнае шасьціпроцантнае пазыкі ўстанаўляе трохгадовы тэрмін пасьля паказанага на купоне тэрміну аплаты купонаў, і таксама тэрмін для аплаты аблігацый, якія вышлі ў тыраж.

У бягучым 1926 годзе канчаецца трохгадовы тэрмін аплаты выйгрышаў купонаў і аблігацый 1-ае дзяржаўнае шасьціпроцантнае пазыкі:

1) 13-га мая тэрмін выплаты выйгрышаў па першым тыражы, які адбыўся 13 мая 1923 году.

2) 31 мая—тэрмін аплаты купону № 1.

3) 1 верасьня—тэрмін выплаты выйгрышаў па другім тыражы, які адбыўся 1 верасьня 1923 г.

4) 14 кастрычніка—тэрмін выплаты выйгрышаў па дадатковым тыражы, які адбываўся 14 кастрычн. 1923 году і, нарэшце

5) 31 лістапада—тэрмін аплаты купону № 2.

Трымацелі аблігацый 1-ае дзяржаўнае шасьціпроцантнае пазыкі павінны мець гэта на ўвазе, каб ня страціць сваіх праў.

Трэба зазначыць, што аблігацыі першае дзяржаўнае пазыкі адзін час вы-давалісь у лік заработку і трымацелі іх—у большасьці рабочыя і служачыя. Гэты артыкул мае на мэце зьвярнуць увагу працоўных на тое, што тэрміны некаторых выплат выходзяць.

Дзеля таго, што дагэтуль ёсьць шмат незапатрабаваных выйгрышаў, Наркамфін Саюзу выдаў спэцыяльную табліцу якая ў хуткім часе будзе разаслана ўсім установам, якія маюць дачыненьне да рэалізацыі пазык і, апроч таго, паступіць у продаж.

Практыка мінулых гадоў паказала, што па ўсіх тыражах, якія адбыліся, ёсьць шмат незапатрабаваных выйгрышаў.

Так, па 1-ай выйгрышнай шасьціпроцантнай пазыцы ёсьць значная колькасьць дробных незапатрабаваных выйгрышаў, ёсьць таксама 352 буйных выйгрышы ад 50 да 5.000 руб., якія таксама дагэтуль незапатрабаваны.

Гэта сьведчыць аб тым, што трымацелі аблігацый не зьдаюць належнае ўвагі тыражным табліцам.

Усе трымацелі аблігацый гэтае пазыкі павінны праверыць нумары сваіх аблігацый па тыражных табліцах.

Такую праверку можна зрабіць у дзяржаўным банку, усіх фінорганах, касах ашчаднасьці, паштова-тэлеграфных канторах і ва ўсіх банках.

Урад, зацікаўлены ў пасьпяховай рэалізацыі пазык, зусім не зацікаўлен у тым, каб былі незапатрабаваныя выйгрышы або неаплачаныя купоны, бо аплата выйгрышаў і купонаў зьяўляецца тым штурхачом, які дапамагае пасьпяховай рэалізацыі пазык.

Е. М.

Ад „дню лесу“ да школы ў лесе.

Кожнаму вядома, што анэмічных, з залозамі, сухотных, хілых дзяцей у школах і дамох у нас хапае, асабліва ў гарадох.

Бяручы пад увагу скончэньне курсу навук, а таксама аздараўленьне арганізму хворых дзяцей, трэба выдзеліць іх са школы ў другое месца, дзе-б побач з навучаньнем узмацніўся і разьвіваўся арганізм хворых дзяцей школ і дзіцячых дамоў. І вось тут фізыяпрафілактычным мерапрыёмствам для нашых хворых дзяцей будзе зьяўляцца школа ў лесе.

Школы ў лесе вынiклі з калёній. У Нямеччыне першая школа ў лесе была адчынена ў Шарлотэнбургу ў 1904 г. Увесь дзень дзеці застаюцца на сьвежым паветры, усе лекцыі і заняткі таксама адбываюцца на паветры.

Пэдагагічны бок гэтай справы мае добрыя вынікі. Адстаўшыя раней вучні-лясьнікі часта абганялі таварышоў з гарадзкіх школ. Пасьля чатырох гадоў, праведзеных у лясной школе, дзеці вяртаюцца ў гарадзкія школы моцныя целам і духам.

Трэба памятаць, што стымулючым фактарам у працэсах акісьленьня і прысваеньня зьяўляецца сонца і паветра, а дзе, як ня ў школе ў, лесе можна атрымаць даволі сонца і паветра?!

Школа ў лесе вядзе да палепшаньня мікраскапіі крыві, прыбаўляе рост, вагу, павялічвае грудзі і размах груднай клеткі.

Вучэбная нагрузка школы ў лесе павінна быць такая, як у адзінай працоўнай школе, а дзеці павінны знаходзіцца ў добрых санітарных умовах, у лясістай мясцовасьці, пад доктарскім наглядам.

На чале школы павінен стаяць мэдыка-пэдагагічны савет, які складаецца з доктара, пэдагогаў, прадстаўнікоў бацькоў і вучняў.

Ён павінен распрацаваць парадак дню так, каб разумовая і фізычная нагрузка чаргаваліся з выстарчаючым адпачынкам, каб вучні прашлі курс навук адзінай працоўнай школы, пры ўжываньні строгіх санітарна-гігіэнічных правіл.

У справе пабудаваньня школ у лесе для хворых дзяцей павінны клапаціцца НКАсьветы, НКАЗдароўя, Інбелкульт, т-ва «Друзья детей», а таксама бацькі хворых дзяцей.

У СССР школ у лесе ня было да 1918 году; толькі ў 1918 годзе школьна-санітарны аддзел НК. Ах. Здароўя адчыніў у Сакольніках (пад Масквой) першую такую школу. А на Беларусі такой школы няма і да сёньняшняга дню.

Няхай-жа «дзень лесу» будзе штурхачом для пабудовы школ у лесе. Трэба раз назаўсёды запомніць, што дзіця—кветка жыцьця болей другіх кветак патрабуе сонечнага сьвятла, а карыстаньне сонцам, паветрам мажліва найлепш у школе ў лесе. Хто падрыхтоўваецца да «дню лесу», павінен памятаць аб школе ў лесе.

Усе за пабудову першае школы ў лесе на Беларусі!

Доктар Е. Калітоўскі.

Аб вясеньняй і летняй культурна-асьветнай працы сярод с.-г. і лясных рабочых.

На падставе пастановы пленуму УЦСПС і пленуму саюзу с.-г. і лясных рабочых, праўленьне саюзу распрацавала плян культурна-асьветнай працы, прыстасаваны да мясцовых умоваў.

Праўленьне саюзу ставіць на першым месцы зьнішчэньне няпісьменнасьці. Гэту працу вясной і летам хоць раз у тыдзень трэба праводзіць з тымі, хто зімой працаваў. Трэба замацаваць іх дасягненьні чыткаю і пісьмом з імі, каб зробленае за зіму не прапала дарэмна.

Старшыні рабочкомаў, клюбаў, з прадстаўнікамі культасьветных камісій пры непасрэдным удзеле спэцыялістых, праводзяць экскурсіі рабочых на працуючыя ў гаспадарках, ці блізка ад іх вінакураныя, крахмальныя, смалакураныя, конскія заводы, на дасьледчыя станцыі, пасекі па пчалярству, у гаспадаркі жывёлаводзтва і г. д. дзеля таго, каб рабочыя маглі пазнаёміцца з пастаноўкай працы ў гэтых прадпрыёмствах, з характарам яе вытворчасьці і інш. На Беларусі ёсьць цэлы шэраг гаспадарак, якія з боку гістарычнага таксама цікавы. Экскурсанты павінны будуць азнаёміцца з іх помнікамі, пахаджэньнем, іх мэтамі для царскага ўраду і г. д.

Усю клюбную працу праўленьне саюзу мае перанесьці на вольнае паветра, як даклады, альбо гутаркі на сельска-гаспадарчыя і вытворчыя тэмы. Усю гэтую працу карысна заканчваць жывой газэтай. З прычыны таго, што ў саюзе зараз шмат адзіночак, працуючых на вёсках, саюз распачынае працу па арганізацыі гурткоў дзеля азнаямленьня такіх сяброў са статутам саюзу і саюзным жыцьцём.

Дзеля пашырэньня ведаў аб правадыры пралетарыяту т. Леніне, на мясцох праводзіцца засеў ленінскіх дзесяцін, здабыткі ад якіх будуць цалкам ісьці на абсталяваньне ленінскіх куткоў і бібліятэк.

Работа сярод батрацтва ў часы адпачынку будзе весьціся ў кутках батрака і ў хатах-чытальнях.

На мясцох ідзе падрыхтоўка саўхоскай і батрацкай моладзі ў школы. На гэту працу нашы райкомы павінны зьвярнуць асаблівую ўвагу; гэтым яны дапамогуць замацаваць у школах большы лік сельска-гаспадарчых рабочых. Заканчываецца праца курсаў па падрыхтоўцы прафпрацаўнікоў, праз якіх будуць праводзіцца ў жыцьцё дырэктывы саюзу.

А. Гурло.

Наш дзяржаўны апарат.

ЦКК - РСІ рэгулюе і накіроўвае працу па рацыяналізацыі нашага дзяржаўнага апарату. У гэтай працы ЦКК-РСІ карыстаецца практыкаю нашых наркаматаў.

«Без прыцягненьня ўвагі шырокіх колаў рабочых і сялян да справы паляпшэньня дзяржаўнага апарату, без падбору людзей з гэтых колаў для замены імі старога непапраўнага чыноўніцтва—ня можа быць і гутаркі аб вялікіх дасягненьнях у працы ЦКК-РСІ» —так кажа рэзалюцыя па справаздачы ЦКК на апошнім партыйным зьезьдзе. Праца ЦКК робіцца значна больш лёгкаю, калі гэтай справе аддадуць належную ўвагу нашы ячэйкі.

Ячэйка Наркамфіну адна з першых пасьля зьезду заслухала даклад аб становішчы апарату. Бюро ячэйкі адзначыла слабасьці ў працы, якія складаюцца з таго, што «ў паасобных частках кіраўніцтваў заўважаецца недастарчаючая ўзгодненасьць у працы», «неналаджанасьць некаторых галін працы ў адным з іх», «слабую працу аднаго з іх у сувязку з недастарчаючаю кваліфікацыяй» тэхнічных працаўнікоў і іншых і пастанавіла: «прызнаць мэтазгодным з мэтай інфармацыі ўсіх адказных працаўнікоў аб задачах і працы паасобных кіраўніцтваў, пэрыядычна заслухоўваць даклады гэтых кіраўніцтваў на спэцыяльных нарадах пры Наркоме з удзелам прадстаўніка бюро ячэйкі».

На наш погляд, з прычыны некаторай арганізацыйнай няўзгоднасьці ў працы кіраўніцтваў (а гэта было адзначна ў спрэчках), ячэйка ў далейшым не павінна адмаўляцца ад заслуханьня дакладаў кіраўнікоў Наркамфіну і яго паасобных кіраўніцтваў.

Ячэйка не зьвярнула ўвагі на пытаньне аб вылучэньні новых працаўнікоў і ня спынілася на пытаньні праверкі апарату, аб чым казаў у сваім дакладзе Нарком.

Бліжэйшы пэрыяд павінен быць пэрыядам праверкі працы нізавых партыйных і савецкіх органаў, якія маюць сувязь з вёскаю.

Выкрываючы ўсе заганы, казённыя адносіны да справы, валакіту, наогул усякае праяўленьне бюракратызму,—ячэйкі і ўсе працоўныя зробяць больш лёгкім выкананьне задачы, якая ўскладзена на ад'яжджаючых у вёску таварышоў.

А. Б.

Аб арганізацыі гарадзкіх камітэтаў грамадзкай узаемадапамогі.

У зьвязку з агульным палепшаньнем нашага гаспадарчага стану, значна палепшыўся дабрабыт інвалідаў, якія знаходзяцца на ўтрыманьні дзяржавы. Між тым, па нашых гарадох і мястэчках ёсьць значная група беднаты, якая знаходзіцца ў вельмі цяжкіх матар'яльных варунках і якая не атрымлівае, або атрымлівае саўсім нязначную дапамогу ў 3-5 руб. у месяц. Такая дапамога фактычна не паляпшае становішча занепаўшых, і пры такой дапамозе нікольні бедната ня зьменшыцца. Тут павінна выступіць на дапамогу сама грамадзкасьць, каб агульнымі сіламі адшукаць сродкі дзеля зьмякчэньня і паступовага зьнішчэньня жабрацтва і беднасьці.

З гэтай прычыны паўстае пытаньне аб арганізацыі гарадзкіх камітэтаў узаемадапамогі, якія павінны сваімі ўласнымі сіламі пачаць барацьбу з галотай і дапамагчы занепаўшым групам насельніцтва. Гарадзкія камітэты ўзаемадапамогі павінны быць арганізаваны ня толькі па буйных гарадох, але нават па мястэчках, дзе знаходзіцца значная колькасьць беднаты асабліва яўрэйскай.

Народны Камісарыят Сацыяльнай Забясьпекі апрацаваў ужо адпаведнае палажэньне аб гарадзкіх к-тах узаемадапамогі, і прыкладны статут зацьверджан СНК; на мясцох пачалася арганізацыя гэтых камітэтаў. Сябрамі к-таў могуць быць усе групы грамадзянства за выключэньнем людзей духоўнай годнасьці. Сродкі к-таў складаюцца з сяброўскіх узносаў; апроч таго, робяцца захады, каб з новага гаспадарчага году былі выдзелены пэўныя сродкі па бюджэту на гэту мэту.

К-ты ўзаемадапамогі будуць ня толькі ўвасабляць дабрачынныя ўстановы па разьмеркаваньню гатовых сродкаў, але мець у сваім карыстаньні прамысловыя, вытворчыя і дабрачынныя ўстановы і прадпрыёмствы.

Мэта к-таў абудзіць самадзейнасьць грамадзян у справе дапамогі занепаўшаму жыхарству. У гэтай справе павінны ўзяць удзел шырокія колы працоўных.

Матар'яльная дапамога беднаце, арганізацыя прытулкаў і майстэрняў для беспрацоўных і інш. значна аздаровяць нашу грамадзкасьць і папярэдзяць праступленьні, хуліганства і праcтытуцыю.

К. І.

Выбары ў Менскі гарсавет.

Працоўныя калектывы патрабуюць поўнага выкананьня наказу.

Заля клюбу гарсавету паступова запаўняецца рабочымі і супрацоўнікамі працоўных калектываў. У натоўпе сходу можна прыкмеціць дэмабілізаваных чырвонаармейцаў, былых праказчыкаў крам і іншых, якіх яднае праца.

Упаўнаважаны т. Энцін зачытвае наказ. Пачынаюцца дапаўненьні да наказу. Сход патрабуе поўнага выкананьня наказу без усялякіх дадаткаў.

Пачынаюцца выбары аднаго дэпутата і аднаго кандыдата. Сход выстаўляе сваіх кандыдатаў.

У выніку галасаваньня дэпутатам абіраюць т. Гурэвіча (член КПБ), кандыдатам т. Зархіну (жанчына беспартыйная).

У выбарах прымала ўдзел 63 проц. працаўнікоў калектываў.

Хворых трэба лепш харчаваць.

(Клюб „Мэдсантруд“).

Наказ дэпутатам разьбіраўся па пунктах.

Жадаючыя ўносілі папраўкі і дабаўленьні да кожнага прачытанага пункту.

Адзін з прысутных унёс прапанову, каб перавесьці электрычнасьць на стары ток, але сход прызнаў патрэбным, каб ток астаўся пераменным, а сьвятло каб было «сталае».

Трэба дабавіць да наказу пункт аб арганізаваньні дзіцячых пляцовак як можна больш.

Хворым, якія ляжаць у больніцах і клініках, абавязкова трэба палепшыць харчаваньне, бо яно зусім дрэннае.

Як згодна наказу, так і згодна думкі НК Аховы Здароўя, клінікі трэба аддзяліць ад лекавых устаноў, бо гэта адбіваецца як на якасьці лячэньня, так і на прапускной здольнасьці лекавых устаноў.

Аднак, па думцы некаторых асоб, гэтага рабіць ня трэба.

Шмат затрымаўся сход на пытаньні аб беларусізацыі.

Заслугоўвае ўвагі дадатак да наказу аб арганізацыі спартыўных пляцовак, рабочых садоў і г. д.

Гарсавет павінен часьцей рабіць справаздачы.

(Цэнтраспраўдом).

Рабочыя, служачыя, наглядчыкі, старажы, кур'еры—увесь абслугоўваючы пэрсанал цэнтраспраўдому сабраўся ў хмурым ленінскім кутку.

Сход правамоцны — сабралася 72 проц. (120 чал.).

Цяпер толькі заслухалі справаздачу горсавету—раней ня было.

У спрэчках было выказана пажаданьне, каб гарсавет часьцей рабіў справаздачы.

З наказам ніякіх зьмен ня было. Наказ быў прынят аднагалосна.

У дэпутаты большасьцю галасоў абраны т. Баранаў і кандыдатам—Гольдзін.

Мэханізаваць транспарт.

(Белаўтапрамгандаль).

Трэба мэханізаваць траспарт, паправіць шляхі, пашырыць сетку аўтабуснага руху.

— Павінны быць наладжаны аўтабусныя зносіны з бліжэйшымі вёскамі г. Менску—уставілі ў наказ рабочыя і служачыя Белаўпрамгандлю.

Горад ня павінен мець мярцьвяцкі выгляду. На вуліцах трэба насадзіць больш дрэў—на грудзёх лягчэй будзе.

На сходзе прысутнічала са 160—110 чалавек.

Экс.

Менску патрэбен трамвай.

(Паштавікі менскіх вакзалаў).

Нягледзячы на тое, што працаўнікі сувязі менскіх вакзалаў аб тым, што будзе выбарны сход, ведалі добра, сабралася іх вельмі мала. Толькі пасьля двухчасовага чаканьня, калі ўжо са 150 чалавек прыйшло 90, сход распачаў сваю працу.

Актыўнасьцю гэтак сама паштавікі ня могуць пахваліцца. Дадаткаў да наказу было мала. Толькі пад канец, калі ўжо зьбіраліся расходзіцца, адзін з прысутных унёс дабаўленьне—**зьмяніць конку на трамвай**.

Сад.

ДА НОВАГА НАЗНАЧЭНЬНЯ ТАВ. ХАЦКЕВІЧА А. І.

Замест тав. Паўлюкевіча А. І., якога ўрад БССР назначае на адказную працу ў БССР, на пасаду сталага прадстаўніка БССР пры ўрадзе СССР назначан Народны Камісар Унутраных Спраў т. Хацкевіч А. І.

БССР мае свайго прадстаўніка ў Маскве з 1921 г. Работа Сталага Прадстаўніцтва БССР у Маскве набыла асабліва важнае значэньне пасьля ўтварэньня Саюзу ССР. Сталы Прадстаўнік удзельнічае ў рабоце ўсіх вышэйшых органаў Саюзу ССР: ЦВК, СНК і Савету Працы і Абароны, адміністрацыйна-фінансавае камісіі пры СНК СССР, бюджэтнае камісіі пры ЦВК СССР. На пасаду прадстаўніка ўрад БССР з гэтае прычыны назначае добра падрыхтаваных і аўтарытэтных таварышоў.

Новы Прадстаўнік БССР пры ўрадзе Саюзу ССР т. Хацкевіч А. І.—сын бедных сялян з вёскі Навасёлак, Барысаўскае акругі. Нарадзіўся ў 1895 годзе. З 1907 да 1915 году быў рабочым на лесапільным заводзе. З 1917 году—член КПБ(б). Пачынаючы з 1918 году займаў пасады: старшыні сельсавету, старшыні валаснога Выканаўчага камітэту, старшыні Барысаўскага Паватовага Выканаўчага Камітэту, Старшыні Магілёўскага Акруговага Выканаўчага Камітэту. Член ЦВК БССР усіх склікаўняў і член ЦВК Саюзу ССР. Тав. Хацкевіч з 1925 г. Народны Камісар Унутраных Спраў і член прэзыдыуму ЦВК БССР.

ХРОНІКА.

У МЕНСКІМ ЦЭРАБКОПЕ.

Рабочае крэдытаваньне на бягучы год устаноўлена ў 600524 р.

З прычыны значнай запазычанасьці, крэдытаваньне часова прыпынена да канчатковай ліквідацыі даўгоў па ім.

Каапэраваньне.

За сакавік каапэравана рабочых і служачых членаў прафсаюзаў каля 65 проц. (супроць мінулага месяцу звыш на 10 проц.)

Пры дапамозе нізавых праф'ячэек намечана прыняць меры да пашырэньня ахвату каапэрацыяй насельніцтва Менску.

Да арганізацыі дзіцячых ясьляў і пляцовак.

Па пляну Народных Камісарыятаў Аховы Здароўя і Асьветы, у пачатку мая ў кожным раёне БССР распачынаецца арганізацыя дзіцячых ясьляў і пляцовак (па 1 на раён).

Па дзяржаўным каштарысу на гэту мэту адпушчаны сродкі толькі на галоўныя патрэбы—абсталяваньне і пэрсанал.

Недахват дзяржаўных сродкаў выклікаў неабходнасьць з боку названых камісарыятаў зьвярнуцца за дапамогаю да каапэрацыі і ЦК сялянскай узаемадапамогі.

ЦК сялянскай узаемадапамогі намеціў дапамагчы арганізацыі ясьляў і пляцовак праз грамадзкую працу актыву к-таў узаемадапамогі, праз растлумачэньне сялянству карысьці ясьляў і пляцовак, а таксама сродкамі ў выглядзе прадуктаў ці грошай.

Плян акладнога страхаваньня на 1926 27 году.

Заслухаўшы даклад аб пляне акладнога страхаваньня, Эканамічная Нарада пастанавіла:

Захаваць на 1926-27 бюджэтны год ва ўсіх мясцовасьцях Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі абавязковае акладное страхаваньне: будынкаў ад агню, сельска-гаспадарчых пасеваў ад градабіцьця і буйнай рагатай жывёлы ад 1 з паловай году і больш на выпадак мору па апрацаваных нормах і тарыфах.

З агульнай сумы налічаных на 1926-27 год акладаў па БССР па ўсіх відах акладнога страхаваньня выдзяляецца 15 проц. для таго, каб даць палёгкі бяднейшым і разбураным праз стыхійныя няшчасьці сельскім гаспадаркам, сем'ям чырвонаармейцаў, а таксама для сельскіх і местачковых пажарных арганізацый.

Апэрацыі дзяржаўных касаў ашчаднасьці.

За сакавік, уклады дзяржаўных касаў ашчаднасьці павялічыліся на 29.919 руб. і на 1-ае красавіка склалі агульную суму укладаў 880.099 руб.

Кліентура касаў павялічылася на 714 чал. дасягнуўшы на 1-е красавіка 19.927 укладчыкаў.

За апошні час асабліва павялічылася кліентура па апэрацыях куплі, продажу і залогу аблігацый дзяржаўных пазык.

Пэўныя штаты ў інвалідных дамох.

Народны Камісарыят Сацыяльнай Забясьпекі ўстанавіў пэўныя штаты для ўсіх інвалідных дамоў. Вызначаны пэўныя нормы для абмундыраваньня і харчаваньня.

Выпуск трактарыстаў.

Саюз сельска-гаспадарчых і лясных рабочых з Белсельтрэстам на днях зрабіў 1-шы выпуск з курсаў беларускіх трактарыстаў.

Курс $2^1/_2$ месячны.

На курсах навучаліся выключна рабочыя савецкіх гаспадарак. Трактарысты накіраваны для працы ў савецкія гаспадаркі, куды прызначаны трактары.

СУД.

Жудасные забойства.

У Менскім Акруговым Судзе разьбіралася справа грамадзян в. Распуцьце, Шацкага раёну, мужа Рыгора Куліна, яго жонкі Аляксандры і швагра Балашэвіча, якія абвінавачваліся ў жудасным забойстве сястры Куліна—Аляксандры.

Справа мае такі выгляд:

Да таго часу, пакуль Кулін не жаніўся, брат жыў у згодзе са сваёй сястрой. Але ў 1924 г. брат жаніўся, і пасьля гэтага ў хаце пачынаецца сварка і розная калатня. Справа даходзіць да дзяльбы маемасьці, што вельмі не падабаецца Рыгору Куліну. Брат гоніць сястру з дому і не дае ёй есьці.

Аднойчы, калі з хатніх нікога ня было дома, а сястра даіла кароў, Рыгор Кулін парашыў забіць сястру; ён схапіў сякеру, падабраўся ў хлеў і несьпадзеўкі ўдарыў обухом па галаве, пасьля чаго забойца яшчэ некалькі разоў ударыў сваю ахфяру па трупу лязьвіем. Пасьля гэтага, труп забітай усклалі на воз, завезьлі і закапалі ў балоце.

Менскі Акруговы Суд прыгаварыў Рыгора Куліна на 10 гадоў зьняволеньня з суровым адмежаваньнем і з пазбаўленьнем грамадзянскіх правоў на 5 гадоў. Аляксандру Куліна і Балашэвіча суд апраўдаў з прычыны недаказанасьці іх удзелу ў забойстве.

За ўтаеньне скарбовых грошай.

Гр. Міськевіч быў дазорцам таварнага двара ст. Менск МББ чыгункі. У студзені 1925 г. Міськевіч утварыў продаж з аукцыёну нявытрабаванага грузу. Жадаючы выкарыстаць для сябе некаторую суму грошай, Міськевіч падрабіў лічбы на ведамасьцях і агулам утаіў 17 руб. 45 кап. скарбовых грошай.

Менскі Акруговы Суд прыгаварыў Міськевіча на 1 год зьняволеньня з суровым адмежаваньнем, але, прымаючы пад увагу 30 гадовую шчырую службу, хваравітасьць, і што грошы ён вярнуў на другі дзень,— Суд знайшоў магчымым замяніць Міськевічу зьняволеньне грамадзкай ганьбай.

Навука і тэхніка.

Падводная Пампэя.

Заводамі Круппа (Нямеччына) зроблена прылада для дасьледваньня марскога дна. Гэта сталёвы цыліндар, які спускаецца на сталёвых вяроўках з парахода на глыбіню ад 5.000 да 15.000 футаў. Дзякуючы ўнутранаму мэханізму, які вырабляе тлен, двое нагледачоў могуць прабыць пад вадой у працягу 36 гадзін. Амэрыканская экспэдыцыя, для якой была зроблена прылада, прыехала ў Нэапаль (Італія), дзе будзе рабіць дасьледаваньні марскога дна ў Нэапалітанскай затоцы. На дне гэтае затокі схаваны пад вадой вялізарнейшыя руіны горада вядомага географам пад назвай «Падводнай Пампэі». Гэты падводны горад—старадаўні Палеополіс, адна з самых старадаўніх грэцкіх калёній на італьянскім узьбярэжжы.

Навуковая хроніка СССР.

○ Картаграфічны аддзел Нар Кам. Унутр. Спраў СССР выпусьціў першую географічную карту ўсяго Саюзу Рэспублік памерам 108×160 сантымэтр.

○ У Ленінград вярнулася з Турцыі экспэдыцыя Інстытуту дасьледчай батанікі, прывезена звыш 300 узораў сельск.-гаспадарчых расьлін, у тым ліку да 120 гатункаў ільну.

○ Акадэмік В. М. Бэхцераў цяпер вядзе дасьледваньні аб перадачы думак на адлегласьць.

○ Інстытут Жывых Усходніх Моваў апрацаваў першую ў сьвеце карту распаўсюджаньня турэцкіх плямён.

АПАВЯШЧЭНЬНІ.

— У панядзелак, а 7 гадзз. вечара ў Інбелкульце, III ці паверх, на агульным сходзе Мэдсэкцыі даклад д-ра **Калітоўскага**—„Школа ў лесе".

Запрашаюцца настаўнікі. Уваход вольны.

— Сёньня а 5 гадз. у фіз. аудыт. БДУ (рог Унівэрсыт. і Ленінскай) адбудзецца пасяджэньне фіз.-мат. навук. т-ва, прысьвечанае 100-годняму **юбілею М. Лабачэўскага.**

Уваход вольны.

— Нядзеля, 18, Дом Прац. Асьветы а 8 г. увеч. даклад т. Баліцкага **„Аб народнай асьвеце".**

Адказны рэдактар **М. КУДЗЕЛЬКА.**

Клюб савецкіх і гандлёвых служачых, рог вуліц Камуністычнае і Энгельса.

На культпатрэбы Суцінскага падшэфнага сельсавету.

Субота, 24 красавіка г. г.

Яўрэйскі драмгурток клюбу друкароў паставіць музыкальную сатыру—

„Менскі трэст разьбнікоў"

у 5-ці актах са сьпевамі і танцамі тав. Шамшалевіча.

Грае сымфанічны аркестр клюбу друкароў пад кіраўніцтвам Эммэрмана.

Білеты прадаюцца у магазынах Бел. Дзярж. Выд., у клюбе друкароў, а ў дзень спэктаклю—у клюбе сав. і ганд. служачых з 12-ці гадзін дню.

Выканбюро шэфства БДВ і сэкцыя працаўнікоў друку.

У гарсавет выбіраюць:

19-га красавіка.

№№	Назва ўстаноў і прадпрыёмстваў.	Час сходу.	Месца сходу.	Упаўнаваж.
1	Камісарыят Унутранага Гандлю, Тэкстыльсындыкат, Хлебапрадукт, Продасілікат, Скураны сындыкат, ТПО МББ чыг., ТПО Зап. чыг.	8 г. веч.	Камісарыят Унутр. Гандлю	Канаплін.
2	ЦСПСБ і ЦП саюзу савслужачых, Наркам працы, прыватныя служачыя Белларок, Менскі сельскі саматужны трэст.	8 г. „	Заля пасяджэньняў ЦСПСБ	Крэмер.
3	Сталоўка БДУ і Дом Адпачынку.	7 г. „	Клюб Нар. Харчав.	Эпштэйн.
4	Хатнія працаўніцы і беспрацоўныя саюзу народнага харчаваньня.	7 г. „	Дом імя Фрунзэ	Муратава.
5	Рабочыя заводу „Энэргія" з іждзівенцамі, апроч жон рабочых.	5 г. „	Ніжняя Ляхаўка	Румянцаў.
6	Вэтэрынар. кіраўнік., больніца спраўдому Навінкі № 1 і № 2, фармкурсы, пратэзная майстэрня, больніца МББ чыг. прыёмны пакой Заходн. чыг., сандэзатрад, больніца № 3.	7 г. „	Клюб „Мэдработн."	Энцін.
7	УМТ і „Саўтаргфлёт".	10 г. „	Памяшканьне УМТ	Танкашкураў.
8	Іждзівенцы саюзу Нарсувязі.	7 ч. 30хв. дн.	Клюб Падбельскага	Танаеўцава.
9	Завод „Красная Заря", кіраўніцтва цэнтрасьпірту і завод гарэлкі.	5 г. веч.	На заводзе	Яцкевіч.
10	Лазьні і прачашн. прац. кал. „Новы быт".	6 г. веч.	Акцябрская, 25	Гумінская.
11	Групком працаўнікоў камунальнае гаспадаркі.	6 г. „	Няміга, 8 (чырвоны куток).	Клячко.
12	Прац. калек. парыкмахераў.	2 г. дню.	„ „ „	Раксін.
13	Рабочыя і служачыя групкому, мясцкому і цэнтраскладу „Белгостроя".	7 г. веч.	Клюб „Чырвоны будаўнік"	Цэнцыпэр.
14	Прафшкола будаўнікоў.	4 г. „	Памяшк. прафшколы, ул. К. Маркса.	Каладко.
15	Наркамзем, аграстанцыя, станцыя для барацьбы са шкоднікамі, вэтбюро, Дом селяніна, АкрЗА, геодэзічныя ўстановы, Белсельсаюз, Цэнтраземсклад, Ленінскае лясьніцтва і ЦП саюзу рабземлес.	7 г. „	Клюб Наркамзему	Васілевіч.
16	Дэпо Заходніх чыгунак.	6 г. „	Клюб імя Леніна.	Чарнушэвіч
17	Аб'яднаная вайсковая школа імя ЦВК.	10 г. „	Клюб школы	Якабсон.
18	№ Кавполк.	7 г. „	Дом Культуры.	Нікіцін.

ДАВОДЗІЦЦА ДА ВЕДАМА
усіх дзяржаўных устаноў, каапэрацыйных арганізацый і прыватных асоб,
— што —
— УПРАВА МЯСЦОВАГА ТРАНСПАРТУ —
бярэ на сябе **рамонт і ачыстку**, а таксама **пабудову новых калодзежаў для нячыстот і каналізацыі** розных сыстэм.
З патрабаваньнямі зьвяртацца па адрасох: рог Ленінградзкай і Земляробчага завулку, № 5-6, тэл. № 1—32 і Клясная № 2, тэл. № 2 70.
Праца распачынаецца пасьля першага патрабаваньня. За працу гарантуем.
ЦАНА ВЕЛЬМІ ЎМЕРКАВАНАЯ.
1—3 „УМТ"

ТЭАТР-КІНО

Бел. Дзярж. ТЭАТР.	Нядзеля, 18 красавіка. **„Кастусь Каліноўскі".** Пачатак а 8 з палов. гадз.
Кіно „Красная Звезда"	ГРАНДЫЁЗНЫ БАЯВІК. **„Наездник из Уайльд-Веста".** — У 2-х сэр., 12 часьц. —
Кіно „Пролетарий"	**„РОКОВЫЕ ПРИМЕТЫ"** —) У 8-мі часьц. (— З удзелам выдатнага амэрык. — артысты Дугласа Фэрбэнкса.

АД НАРОДНАГА КАМІСАРЫЯТУ ФІНАНСАЎ БССР.

Да ведама трымацеляў аблігацый 1-ае дзяржаўнае залатое 6-проц. выйгрышнае пазыкі.

Дэкрэт СНК ад 31 кастрычніка 1922 г. устанаўляе трохгадовы тэрмін, у працягу якога выплачваюцца выйгрышы.

13 га мая 1926 году канчаецца тры гады з часу правядзеньня 1 га тыражу выйгрышаў, зробленага 13 мая 1923 г.

Дзеля гэтага, трымацелям аблігацый 1-ае выйгрышнае пазыкі трэба праверыць, ці ня прыпаў на іх аблігацыі выйгрыш па 1-му тыражу.

Выйгрыш неабходна запатрабаваць да 13 мая 1926 г.

Пасьля паказанага тэрміну выйгрышы па 1-му тыражу ня будуць аплачвацца.

Спраўкі аб выйгрышах выдаюцца дарэмна ў фінансавых органах, банках і касах ашчаднасьці.

Выйгрышы выплачваюцца ва ўсіх фінансавых органах і ўстановах дзяржаўнага банку.

Апначасна **Наркамфін** БССР **даводзіць да ведама трымацеляў аблігацый 1-ае сялянскае пазыкі 1924 г. і 5 процантнае кароткатэрміновае 1925г., што 1 красавіка пачалася аплата гэтых аблігацый.**

У залежнасьці ад жаданьня прад'яўнікоў аблігацый, аплата будзе **рабіцца або праз выдачу паказанай на аблігацыях сумы грошай, або праз абмен аблігацыі 2-ое сялянскае пазыкі па іх пакупчай цане.**

Аблігацыі 2 сялянскае пазыкі, выдадзеныя ў абмен на аблігацыі 1-ае сялянскае пазыкі і пяціпроцантнае кароткатэрміновае, бяруць удзел ва ўсіх тыражох 2-ое сялянскае пазыкі.

Атрымаць за аблігацыі грошы можна ва ўсіх установах дзяржаўнага банку і фінансавых органах, а абмяняць на аблігацыі 2 ое сялянскае пазыкі можна таксама ва ўсіх установах дзяржаўнага банку, касах ашчаднасьці, таварыствах узаемнага крэдыту ў працягу 3 месяцаў, пачынаючы з 1 красавіка.

Атрымаць грошы за выкупаемыя аблігацыі першае сялянскае пазыкі можна да 5 сьнежня 1929 году, а пяціпроцантнае кароткатэрміновае—да 1 красавіка 1929 г.

Наркамфін БССР.

Фото-цынкаграфія
БЕЛАРУСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА ВЫДАВЕЦТВА
значна пашырана.
Выконвае розныя фотацынкаграфскія работы. **Клішэ-тонавыя і штрыхавыя.**
ПРЫМАЮЦЦА ЗАКАЗЫ—Савецкая, 63, 2-гі паверх—Вытворчы аддзел **Белдзяржвыдату.**
Выкананьне хуткае і акуратнае.

Гэтым **Языльскі сельсавет, Старадароскага раёну, Слуцкае акругі** падае да ведама, што **праз месячны тэрмін, г. з. 11 мая 1926 году** будзе разглядацца справа грамадзяніна вёскі Языль-Капачані **ВАСІЛІЯ ІГНАТАВА** аб скасаваньні шлюбу з яго жонкаю грамадзянкаю тэй-жа вёскі—Капачані **НАСТАЙ ЯНКАВАЙ.** якая няма ведама дзе жыве зараз.

Сэкратар сельсавету **А. Салавей.**

ЗГУБЛЕНЫ:

— Сябр. біл. ЛКСМБ № 3055, выд. Верхуцінскай ячэйкай, Біруля Н., кв. 1974.

— Пасьведч., выд. 1-мі агульнаасьветнымі курсамі, Талярук Е. М., кв. 1975.

— Каапэрац кніжка МЦРК, сябра саюзу хімікаў, Заяц М. Ц., кв. 1976.

— Лекавая кніжка, выд. Менск. страхкас., сябра саюзу хімікаў, Заяц М. Ц., кв. 1977.

— Лічн. кніжка і рэгістрац. карт. на каня выд. б. Юр'еўскім валвыккам., Булгаку П. Ф., кв. 1978.

— Пасьведч № 7253, выд. Менск. акр. міліц., Палеру К. Н., кв. 1979.

— Мэтрычны выпіс, выд. Менскім Загсам, Турэцкаму М. Ш.-З., кв. 1980.

— Пашп. № 11871, выд Менск. акр. міліц., Рапапорт Х. Д., кв. 1981.

— Каапэрац. кніж. МЦРК, сябра саюзу будаўнікоў, Марцінёнак Г. О., кв. 1982.

— Рэгістрац. карт., выд. Чэрвенскім раённым выккам., Таўкач Н., кв. 1983.

— Лічн. кніж., выд. Менск. акр. міліц., Смольскай К. І., кв. 1984.

— Лекавая кніж., выд. Менскай страхкас. сябра саюзу кажэўнікаў, Равічу С. Л., квіт 1985.

— Сябр. кніж. № 736, выд. кас. узаемадапамогі пры БДУ, Метар Р. В., кв. 1986.

— Каапэрац. кніж. МЦРК № 12933, сябра саюзу прац. мастацтва, Сагаловіч М. А., кв. 1956.

— Пашп., выд. Менск. акр. міліц., Шульман Р. С., кв. 1957.

— Каапэрац. кніж. МЦРК, сябр. саюзу сав. прац., Абербуху А. Б., кв. 1958.

— Сябр. кніж. № 4066, сябра саюзу прац. асьветы, Еўтухоўскай М. А., кв. 1960.

— Бестэрм. пашп. № 1155, выд. б. Менск. [illegible]мяшч. управай, Дуткоўскі А. І., кв. 1959.

— Рэгістрац. карт. на каня, выд. Астрашыцка-Гарадзецкін раён. вык. кам., Местоцкі П., кв. 1961.

— Рэгістрац. карт. на каня, выд. Гайна-Слабадзкім вал. вык. кам., Малчан І. С., кв. 1962.

— Пасьведч. № 447, выд. Сьмілаўскім раён. вык. кам., Людчык А. С., кв. 1963.

— Сябр. кніж., выд. саюз. прац. зямлі і лесу, Дранкевіч Г. У., кв. 1964.

— Пашп., выд. Менск. акр. міліц., Гурэвіч М. В., кв. 1965.

— Сябр. кніж. № 1367, выд. саюз. хімікаў, Корсак Л. К., кв. 1966.

— Вайсковая кніж. № 613, выд. б. Вызьнянскім вал. вык. кам., Скалабан Х., кв. 1967.

— Лічн. кніж., выд. 7-й Самарскай дыв. №-м сапёрным эскадронам, Шымановіч В. Е., кв. 1968.

— Прыпіснoе пасьведч. № 39, выд. Узьдзенскім раён. вык. кам., Салавей А. І., кв. 1969.

— Пашп. № 53, выд. Сьмілаўскім раён. вык кам., Маршак Г. Н., кв. 1970.

— Лекавая кніж., выд. Менск. страх. кас., сябра саюзу кажэўнікаў, Керштэйну М. І., кв. 1971.

— Каапэрац. кніж. МЦРК, сябра саюзу кажэўнікаў, Керштэйну М. І., кв. 1972.

— Лічн. карт. № 16, выд. Плешчэніцкім раён. вык. кам., Бублісу І., кв. 1973.

— Лічн. карт., выд. Узьдзенскім раён. вык. кам., Гімельштэйн В., кв. 1987.

— Каапэрац. кніж. МЦРК, сябра саюзу швэйнікаў, Міцкевіч А. Я., кв. 1988.

— Рэгістрац. карт. на каня № 1009, выд. Самахвалаўскім раён. вык. кам., Будкевіч К. Л., кв. 1989.

— Рэгістрац. карт. на каня, выд. Заслаўскім раён. вык. кам. Адамовічу А. Д., кв. 1990.

— Лічн. кніж., выд. Армавірскім ваен. кам. Даукша Б. У., кв. 1991.

— Лекавая кніж., выд. Менск. страх. кас. сябра саюзу сав. служачых гандалю, Левіну С. Л., кв. 1992.

— Лекавая кніж., выд. Менск. страх. кас., сябра саюзу прац. камун. гасп., Бэрсанаву А. Г., кв. 1993.

— Пашп., выд. Менск. акр. міліц., Магіленскай З., кв. 1994.

— Рэгістрац. карт. на каня, выд. Сьмілаўскім раён. вык. кам., Паланевічу Ф. В., кв. 1995.

Дзяржаўнае Выдавецтва Беларусі.
Вышлі з друку і прадаюцца
НОВЫЯ КНІГІ:

І. Прыгожае пісьменства.
1. **Янка Купала.** Поўны збор твораў. Том II, «Шляхам жыцьця» . . . стар. 353, ц. 2 р. 40 к.
2. **Зьмітрок Бядуля.** Апавяданьні. . . . » 95, » — 50 »
3. **Максім Гарэцкі.** «Досьвіткі». Збор апавяданьняў . . . » 101, » — 40 »
4. **Міхась Чарот.** «Марына». Поэма . . . » 39, » — 20 »
5. **М. Зарэцкі.** «Пад сонцам». Збор апавяданьняў . . . » 100, » — 50 »
6. **А. Гаротны.** «Перамена». П'еса ў 2-х актах . . . » 28, » — 15 »

ІІ. Палітычная літаратура.
1. **І. Сталін.** Палітычная справаздача Цэнтральнага Камітэту XIV Зьезду РКП(б) » 110, » — 40 »
2. **А. І. Рыкаў.** «Перад новымі заданьнямі» . . . » 37, » — 20 »
3. **З. Ліліна.** «Наш настаўнік Ленін». Кніжка для дзяцей з малюнкамі . . » 15, » — 6 »
4. **Н. І. Бухарын.** «Да вынікаў XIV Зьезду УсеКП(б) . . . » 76, » — 30 »

ІІІ. Сялянская бібліятэка.
1. **Журык.** „Як у Даніі кормяць кароў" . . . » 24, » — 8 »
2. **Сіцынскі.** „Як трэба выраблядь масла ў вясковай гаспадарцы", з малюнкамі . » 24, » — 8 »
3. **Д-р Фурс.** „Кароста, паршы, вашывасьць і іх лячэньне" . . . » 29, » — 6 »
4. **А. Кудзелька.** Каноплі і іх вартасьць у сялянскай гаспадарцы . . . » 27, » — 8 »
5. **Выкочка і Крывіцкі.** „Як палепшыць пескавую глебу" . . . » 24, » — 8 »

На расейскай мове.
1. **В. Сольский (Панский).** «Современная Франция». Бытовые очерки. . . » 87, » — 60 »

На польскай мове.
1. **Гелітманава.** 1 кніжка да чытаньня.

Галоўлітбел № 17248

1-ая дзяржаўная друкарня.

ПРЭЗІДЭНЦКАЯ БІБЛІЯТЭКА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ